

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Ellen Blendberg

Olovligt spridande av privata bilder på internet

JURM02 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Christian Häthén

Termin för examen: VT2014

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och frågeställningar	5
1.3 Avgränsningar	6
1.4 Metod och material	7
1.5 Forskningsläge	8
1.6 Disposition	9
2 TEORI OCH BEGREPPSBILDNING	10
2.1 Begreppet personlig integritet	10
2.1.1.1 Personlig integritet i svenska internationella åtaganden	12
2.2 Sexualbrott	12
2.3 Yttrande- och informationsfrihet	13
2.3.1 Regeringsformen	13
2.3.2 Tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen	14
2.3.3 Yttrandefrihet på internet	15
3 INTERNET	17
3.1 Kort internethistoria	17
3.2 Jurisdiktion på internet	17
4 RÄTTSLIG BAKGRUND	19
4.1 Ärekränkingsbrotten	19
4.1.1 Förtal	19
4.1.1.1 Begreppet missaktning	20

4.1.1.2	Försvarlighet	20
4.1.1.3	Uppsåt	21
4.1.2	Grovt förtal	21
4.1.3	Åtalsregler	22
4.2	Brott mot frihet och frid	23
4.2.1	Ofredande	23
4.2.2	Kränkande fotografering	24
4.2.3	Åtalsregler	25
4.3	Sexualbrott	25
4.3.1	Sexuellt ofredande	25
4.3.2	Åtalsregler	26
5	PRAXIS	27
5.1	Förtal	27
5.2	Ofredande	29
5.3	Sexuellt ofredande	30
6	EN INTERNATIONELL UTBLICK	31
6.1	Finland	31
6.2	Danmark	34
6.2.1	Praxis	37
6.3	USA	37
6.3.1	Kalifornien	38
6.3.1.1	Förtal	38
6.3.1.2	Disorderly conduct	39
6.3.2	New Jersey	41
6.3.2.1	Förtal	41
6.3.2.2	Invasion of privacy	41
7	SLUTDISKUSSION OCH ANALYS	43
7.1	Svensk rättspraxis	43
7.1.1	Förtal	43
7.1.1.1	Åtalsprövningsregeln	44
7.1.2	Ofredande	44
7.1.3	Sexuellt ofredande	44
7.2	Yttrandefrihet, ära och integritet	45
7.3	Kränker olovligt spridande av privata bilder den personliga integriteten?	45

7.4	Förtalsbrottets lämplighet för att reglera spridande av privata bilder	46
7.5	Spridande av privata bilder som sexualbrott	48
7.6	Fridsbrottens fördelar	49
7.7	Komparation	49
7.8	En ny reglering	50
7.8.1	Krav på angivelse	52
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	53
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	58

Summary

The subject of this essay is the legal situation regarding unauthorized distribution of private photos on the Internet. Today, such distribution is usually judged as defamation in Sweden.

For something to constitute defamation, information shall have been spread that was intended to subject the person to other people's contempt. The determination of whether a statement was likely to expose a person to other people's contempt and whether the person's honor can be considered wronged is today made based on social norms and values. Distribution of an image or movie that shows that a person is naked or having sexual intercourse is not in itself considered to be intended to expose the person to other people's contempt. The Swedish courts have instead, in order to be able to sentence this type of violations, constructed new arguments. For example, if a nude picture gives the impression that the person in the picture wanted the picture to be shown to others, the distribution of the picture is likely to be considered intended to expose the person to other people's contempt. This also means that if the courts consider the social norms to become more tolerant regarding sexuality for example, it makes little difference whether a person's privacy in fact has been violated by the distribution of the private photos.

Defamation is part of Sweden's Criminal chapter on defamation, designed to protect individual honor. However, unauthorized distribution of private photos on the Internet may often be considered to violate personal privacy and integrity. Privacy violations are mainly part of the Criminal chapter on crimes against liberty and peace which are considered more serious than defamation crimes. For example, there are restrictive prosecution provisions on defamation offenses and defamation will primarily be prosecuted by the plaintiff. Crimes against liberty and peace sets lower standards for prosecution and provide higher penalties.

The type of violation that unauthorized distribution of private photos on the Internet means has not only attracted attention in Sweden. Other countries have also noticed increased problems with photo distribution, and chosen different ways of criminalization. Some countries have had existing rules which can now also be applied to distribution via the Internet, and some have criminalized photo distribution recently in response to the increased number of cases.

For Sweden, it is now important that the government prioritizes the privacy and integrity violations that unauthorized distribution of private photos on the Internet mean. This should be done by regulating unauthorized distribution of private pictures on the Internet in the Criminal chapter on crimes against liberty and peace. Advantageously other types of violations on the Internet could also be regulated here, or the paragraph could regulate more generally, large-scale distribution of private information, like in Finland.

Sammanfattning

Uppsatsen redogör för rättsläget kring olovligt spridande av privata bilder på internet. I dagsläget bedöms sådant spridande vanligtvis som förtal i Sverige.

För att något ska utgöra förtal ska en uppgift ha spridits som varit ägnad att utsätta personen för andras missaktning. Bedömningen av huruvida en uppgift varit ägnad att utsätta en person för andras missaktning och huruvida personens ära blivit kränkt görs idag utifrån samhälleliga normer och värderingar.

Spridande av en bild eller film som visar att en person är naken eller har samlag anses inte i sig vara ägnad att utsätta personen för andras missaktning. De svenska domstolarna har istället, för att kunna komma åt denna typ av kränkningar, konstruerat nya argument. Det resoneras exempelvis som att om en nakenbild ger intrycket av att personen på bilden velat att den ska visas för andra kan spridningen av den anses ägnad att utsätta personen för andras missaktning. Detta innebär också, att om samhället av domstolarna anses bli mer tolerant i förhållande till exempelvis sexualitet spelar det mindre roll om en persons personliga integritet de facto kränkts av spridande av privata bilder.

Förtalsbrottet återfinns i brottsbalkens kapitel om ärekränkning, som avser att skydda enskildas ära, men olovligt spridande av privata bilder på internet får många gånger enorma konsekvenser för offret, och kan i högre grad kunna anses kränka den enskildes personliga integritet.

Integritetskränkningar regleras för Sveriges räkning huvudsakligen i brottsbalkens kapitel om brott mot frihet och fred och fridsbrotten anses mer allvarliga än ärekränkingsbrotten. Exempelvis finns det särskilda åtalsbegränsande regler för ärekränkingsbrotten och de ska primärt åtalas av målsägaren. Fridsbrotten sätter upp lägre krav för att åtal ska få väckas och har högre straffskalor.

Den typ av kränkningar som olovligt spridande av privata bilder på internet innebär har inte bara uppmärksammats i Sverige. Också andra länder har märkt av ökade problem med bildspridning, och valt olika sätt att kriminalisera detta. Vissa har haft regler sedan tidigare som numera också kan tillämpas på spridning via internet, och vissa har kriminaliserat bildspridningen nyligen som en reaktion på det ökade antalet fall.

För Sveriges del är det viktigt att lagstiftaren prioriterar upp de kränkningar av den personliga integriteten som olovlig spridning av privata bilder på internet innebär. Detta bör göras genom att reglera olovligt spridande av privata bilder på internet i brottsbalkens kapitel om brott mot frihet och frid. Med fördel skulle också andra typer av kränkningar på internet kunna regleras här, alternativt kunde spridningsparagrafen reglera mer generellt, storskaligt spridande av privat information enligt finsk modell.

Förord

Tiden går visst fort när man har roligt, och mina fem år i Lund har bara flugit förbi. Det har varit lärorikt, turbulent, utmanande, utmattande och alldeles, alldeles underbart.

Med anledning av denna, min sista uppsats inom ramen för juristutbildningen, vill jag rikta ett stort tack till min handledare, Christian Häthén, för sina värdefulla åsikter, synpunkter och snabba mejlsvar.

Jag vill också tacka Annika Hellbring för ovärderlig hjälp med krångliga juridiska databaser och Per Nilsén för hjälp med krångliga danska ord.

Ett stort tack till min vän Eleonore, som under min tid på programmet ställt upp som både rumskamrat och storasyster när det verkligen behövts, och som korrekturläser som ingen annan. De gångna åren hade inte varit desamma utan dig.

Och till sist ett tack till Eric för ditt tålamod, din fantastiska mat och din förmåga att få mig att slappna av även när det blåser storm.

Lund den 27 maj 2014

Ellen Blendberg

Förkortningar

ARPANET	Advanced Research Projects Agency Network
BrB	Brottsbalk, SFS 1962:700
DMLP	Digital Media Law Projekt
DS	Departementsserien
EKMR	Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
ETS	European Treaty Series
FN	Förenta nationerna
HD	Högsta domstolen
NJA	Nytt juridiskt arkiv
PTS	Post- och telestyrelsen
PuL	Personuppgiftslag, SFS 1998:204
RB	Rättegångsbalk, SFS 1942:740
RF	Regeringsform, SFS 1974:152
RH	Rättsfall från hovrätterna
SFS	Svensk författningssamling
SOU	Statens offentliga utredningar
SvJT	Svensk juristtidning
SVT	Sveriges television
TF	Tryckfrihetsförordning, SFS 1949:105
YGL	Yttrandefrihetsgrundlag, SFS 1991:1469

1 Inledning

1.1 Bakgrund

De senaste åren har kränkningar på internet uppmärksammats mycket. SVT:s ”Uppdrag granskning” om näthat och de så kallade ”Instagramupploppen” i Göteborg har väckt debatt. I oktober 2013 blev också en av Göta hovrätts domar mycket omdiskuterad. En 17-årig pojke hade i hemlighet filmat sin dåvarande flickvän när paret haft sex, och han hade sedan lagt upp filmen på flera porrsidor på internet. Pojken dömdes för grovt förtal och Skaraborgs tingsrätt dömde honom att betala 130 000 kronor i kränkingsersättning till flickan. Göta hovrätt sänkte skadeståndet till 25 000 kronor för att pojken inte kunde hållas ansvarig för att de som sett filmen fört de uppgifter pojken förmedlat med filmen vidare, samt med motiveringen att det enligt hovrätten ”med tiden har blivit alltmer socialt accepterat att vara mycket öppen och utåtriktad avseende sina sexuella vanor”.¹ Domen möttes av mycket kritik i olika medier² och har fått prövningstillstånd i Högsta Domstolen.³

Fenomenet – att sprida material föreställande före detta partners i sexuella situationer – kallas ibland för ”hämndporr”⁴ eller ”revenge porn”⁵ och har uppmärksammats både i Sverige och internationellt.

I Sverige är förtal eller grovt förtal det brott som huvudsakligen aktualiseras i fall av olovlig spridning av privata bilder eller bilder med nedsättande kommentarer, men också bestämmelser om bl.a. ofredande och sexuellt ofredande kan komma ifråga. Vid olovlig och kränkande fotografering kan numera även det nya brottet kränkande fotografering aktualiseras.

Vissa stater har valt att kriminalisera spridande av privata bilder i separata lagrum och Israel blev i januari 2014 första land att klassificera olovlig spridning av sexuella bilder som ett sexualbrott.⁶

1.2 Syfte och frågeställningar

I juridiken vägs konstant olika intressen mot varandra, och vid spridande av privata bilder på internet ställs den enskildes intresse av att inte få sin integritet kränkt emot intresset av yttrandefrihet och det allmännas intresse av ett fritt och öppet internet.

¹ Göta Hovrätts dom T 107-13.

² Se exempelvis: Aftonbladet, Oisín Cantwell, ”Domen – ett moraliskt haveri”, Genusfolket, Förtalsdom räcker inte mot sexuell kränkning, Aftonbladet, Rättsexpert: Det är djupt kränkande.

³ Högsta domstolens beslut 2014-03-03, Mål nr. T 5670-13.

⁴ Språktidningen, Veckans nyord: hämndporr.

⁵ Wikipedia, *Revenge porn*.

⁶ Library of Congress, Israel: Prohibition of Online Distribution of Sexual Images Without Consent, Haaretz, Israel bans posting nude photos, sex films online.

Syftet med denna uppsats är att mot denna bakgrund undersöka hur gällande svensk rätt ser ut och ta reda på om dagens svenska reglering kan anses erbjuda individen ett tillräckligt skydd mot spridande av privata bilder på internet. Uppsatsen ska också jämföra den svenska regleringen med utländska regleringar för att undersöka om den svenska skulle kunna konstrueras på ett annorlunda, bättre sätt.

Uppsatsens frågeställningar är:

- Hur bedöms olovligt spridande av privata bilder på internet av svenska domstolar idag?
- Hur regleras olovligt spridande av privata bilder på internet i andra länder?
- Erbjuder den svenska lagregleringen individen ett tillräckligt skydd mot olovligt spridande av privata bilder på internet ur en integritetssynpunkt?
 - Om så inte är fallet: Hur skulle en mer effektiv svensk reglering kunna se ut?

1.3 Avgränsningar

Med privata bilder avses i denna uppsats stillbilder eller filmer föreställande personer i intima situationer, exempelvis nakenbilder eller sexuellt explicita bilder. Bilder som inte är av privat karaktär men åtföljs av nedsättande text kan utgöra förtal (som exempelvis i det uppmärksammade instagrammålet⁷), men denna typ av bilder behandlas inte i denna uppsats.

Denna uppsats kommer att fokusera på privatpersoner som olovligen sprider privata bilder föreställande andra personer över internet. Uppsatsen redogör kort för tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) för att ge läsaren en god bakgrund till den svenska yttrandefrihetsregleringen, men i övrigt fokuserar uppsatsen på spridning som sker på andra sätt än via medieföretag och utan utgivningsbevis.

Internetbaserad brottslighet kan medföra särskilda bevisvårigheter. Exempelvis kan jurisdiktionsproblem uppstå, och det kan vara svårt att bevisa vem som använt en viss dator vid en viss tidpunkt. Då dessa frågor inte aktualiserats i några av de rättsfall jag tagit del av kommer de inte heller att beröras djupare.

Personuppgiftslagen (PuL) är tillämplig på bilder och kan således aktualiseras vid olovligt spridande av privata bilder på internet. Bilder hanteras dock nästan uteslutande ostrukturerat, och således aktualiseras få av PuL:s regler. Jag har funnit ett fall av spridande av privata bilder på internet som resulterat i brott mot PuL, men då åtföljdes bilderna av en mängd personuppgifter så som namn, ålder, ögonfärg, hårfärg, längd och vikt.⁸ Av denna anledning kommer PuL inte att behandlas ytterligare i denna uppsats.

⁷ Göteborgs tingsrätts dom B 705-13.

⁸ RH 2002:71.

Frågan om skadestånd till offret vid spridning av privata bilder på internet har diskuterats mycket, men är ingenting som denna uppsats går djupare in på. Det inledningsvis nämnda hovrättsfallet har, som nämnts, fått prövningstillstånd i Högsta domstolen i skadeståndsfrågan och ska bli intressant att följa. Är läsaren intresserad, behandlar professor Mårten Schultzs bok "Näthat – Rättigheter och möjligheter" just skadestånd vid olika typer av kränkningar på internet.

1.4 Metod och material

I denna uppsats används flera metoder. Uppsatsens första delar utreds rättsdogmatiskt, i den mening att gällande rätt utreds utifrån de rättskällor som finns att tillgå. Både lagtext, förarbeten, praxis och doktrin används. Även kapitlet om utländsk rätt hanteras rättsdogmatiskt. Den rättsdogmatiska undersökningen mynnar slutligen ut i en slutdiskussion där även komparativ metod används som grund för en diskussion de lege ferenda.

Urvalet av rättsfall har gjorts med ambitionen att välja fall som visar hur samma brottsrubricering kan aktualiseras i situationer som skiljer sig åt och att olika brottsrubriceringar kan användas på fall som är lika varandra.

Vid urvalet av rättsfall har inledningsvis de fall som uppmärksammats i olika medier undersökts. Sedan har juridiska databaser så som Karnov, Zeteo och Infotorg Juridik använts för att söka fram liknande fall. Även Mårten Schultz bok "Näthat – Rättigheter och möjligheter" har varit till stor nytta för att finna exempel på relevanta rättsfall att använda och söka sig vidare från.

För att redogöra för gällande svensk rätt har, utöver förarbeten och praxis, främst brottsbalkskommentarerna i Zeteo och Karnov varit till stor nytta. I uppsatsens teori- och begreppsbildningskapitel används dessutom juridiska artiklar skrivna av bl.a. professor Per Ole Träskman och professor Petter Asp som källor, och i avsnittet om internet har boken "Brott och digitala bevis" av Stefan Kronqvist, chef för Rikskriminalpolisens IT-brottssektion, varit till hjälp.

För redogörelsen av dansk rätt har professor Knud Waabens bok "Strafferettens specielle del" använts. Knud Waaben var professor i rättsvetenskap vid Köpenhamns universitet 1959-1991 och ordförande för Straffelovsrådet 1971-1995. Rättsfallen har hittats i danskspråkiga Karnov. För Finlands del har svenskspråkiga förarbeten använts, och för att redogöra för den federala amerikanska rätten och de enskilda staternas lagstiftning på området har hemsidan för Digital Media Law Projekt (DMLP) använts. DMLP är ett projekt under Berkman center for internet and society vid Harvard University och arbetar bl.a. för att garantera att enskilda och organisationer som sysslar med digitala medier och journalistik på internet har tillgång till de juridiska resurser som de behöver.⁹

⁹ Digital media law project, About digital media law project.

Det har varit svårt att finna relevanta utländska rättsfall. För Finlands del har det varit språket som satt gränser. I Finland översätts inte alla rättsfall till svenska, och bland de svenskspråkiga rättsfall jag hittat på området har inga varit applicerbara på uppsatsen, utan behandlat spridning via massmedia. Vad gäller USA publiceras långt ifrån alla fall så att vem som helst kan ta del av dem via internet. Detta innebär att jag för New Jerseys räkning har kunnat finna ett fåtal fall, men inte heller här har fallen varit direkt applicerbara på uppsatsen. För Kaliforniens del är lagstiftningen som kriminaliserar spridande av privata bilder så pass ny att det kan förklara att det inte gått att hitta några rättsfall på området.

Jag hade i min internationella utblick och komparation mycket gärna jämfört Sverige och de övriga länderna med Israel och den sexualbrottsreglering av olovligt spridande av privata bilder som där införts nyligen. Med anledning av att alla officiella israeliska hemsidor och allt officiellt israeliskt material verkar vara på hebreiska har detta dock tyvärr inte varit möjligt.

1.5 Forskningsläge

Frågan om olovligt spridande av privata bilder på internet är visserligen uppmärksammas i media i samband med bl.a. den inledningsvis nämnda hovrättsdomen, men inte särskilt omskriven i juridisk doktrin. Utredningen som låg till grund för bestämmelsen om kränkande fotografering menade att det i ett annat sammanhang kunde finnas skäl att överväga att på ett mer generellt plan förstärka skyddet mot integritetskränkningar genom spridning av bilder¹⁰, och under tiden som jag arbetat med denna uppsats har regeringen börjat tillsätta en utredning som ska utreda bland annat detta.¹¹

Brottsförebyggande rådet har också fått i uppgift att kartlägga polisanmälda hot och kränkningar på internet, identifiera problem i rättsväsendet och ge förslag på åtgärder och förbättringar. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast i februari 2015.¹²

Civilrättsprofessor Mårten Schultz uppmärksammar kränkningar på internet i sin bok "Näthat – Rättigheter och möjligheter" och där behandlas också olovligt spridande av privata bilder. Boken är skriven som en handbok i hur man som kränkt kan gå till väga för att utkräva ansvar skadeståndsvägen, och lägger således inte särskilt mycket fokus på de mer djupgående straffrättsliga aspekterna. Han har också skrivit en del om den inledningsvis nämnda hovrättsdomen.¹³

¹⁰ DS 2011:1, s. 35 ff.

¹¹ Mejlkonversation med Per Claréus (2014-05-13) och Aftonbladet, "Domen – ett moraliskt haveri".

¹² Brå, Brå kartlägger polisanmälda hot och kränkningar på internet.

¹³ Mårten Schultz, Dagens juridik, "Hovrättens domskäl om hur synen på sexlivet har förändrats borde inte få skrivas utan robust stöd".

1.6 Disposition

Uppsatsen inleds med ett kapitel om de mer teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för uppsatsen. Sedan följer i kapitel 3 kort om internets historia och frågan om jurisdiktion vid brott som begås på internet. Kapitel 4 går igenom de brott som i Sverige kan aktualiseras vid spridande av privata bilder på internet och kapitel 5 redogör för praxis för att visa hur de svenska lagreglerna används i praktiken. I kapitel 6 följer sedan en internationell utblick. Här får läsaren möjlighet att sätta sig in i dels de regler som motsvarar de svenska förtalsparagraferna, dels de bestämmelser som mer specifikt reglerar spridande av privata bilder på olika sätt. I det avslutande kapitel 7 diskuteras huruvida den svenska regleringen erbjuder individen ett tillräckligt skydd mot kränkningar genom spridande av privata bilder på internet. Dessutom jämförs de olika ländernas regleringar med den svenska och det förs en diskussion de lege ferenda.

2 Teori och begreppsbyggnad

2.1 Begreppet personlig integritet

Begreppet personlig integritet förekommer i svensk rätt¹⁴ men saknar närmare definition.¹⁵ Integritetsbegreppet kan ha olika innebörd i olika sammanhang och för olika människor¹⁶, och det är omöjligt att komma fram till en allmänt accepterad definition av begreppet. Det har ansetts att man inte ens genom att bestämma innebörden av begreppet teoretiskt kan få svar på frågan om vad som ska skyddas. För att besvara frågan om vad som ska skyddas måste omfattningen och tyngden av de erkända motstående intressen som finns vägas mot varandra, så som intresset av offentlighet och brottsbekämpning.¹⁷

I stället för att försöka precisera det skyddsvärda området har särskilda kränkningar av den personliga integriteten reglerats i den svenska lagstiftningen. På detta vis har lagstiftaren vid varje reglering kunnat göra en intresseavvägning mellan individens och det allmännas intresse. Icke försvarliga gärningar som anses kränka den personliga integriteten har kriminaliserats, främst i brottsbalkens kap. 4 om brott mot frihet och frid, så som hemfridsbrott (BrB 4 kap. 6 §), brytande av post- och telehemlighet (BrB 4 kap. 8 §), olovlig avlyssning (BrB 4 kap. 9 §) och kränkande fotografering (BrB 4 kap. 6a §).

Enligt Nationalencyklopedin innebär integritet en ”rätt att få sin personliga egenart och inre sfär respekterad och att inte utsättas för personligen störande ingrepp (personlig integritet)”. Enligt samma källa kan en integritetskränkning ske på fysisk väg (våld, tvång) eller psykisk (förnedring, diskriminering, indoktrinering).¹⁸

På Datainspektionens hemsida används följande beskrivning av begreppet: ”Det finns ingen allmänt vedertagen definition på begreppet personlig integritet. Integritet är en inre egenskap som är olika hos olika individer. ’Rätten att få vara i fred’ är en vanlig tolkning. ’Rätten att få sin personliga egenart och inre sfär respekterad och inte utsättas för kränkande behandling’ är en annan.”¹⁹

Integritetsutredningen gjorde i sitt betänkande ”Personlig integritet i arbetslivet” (SOU 2002:18) följande uttalande gällande vad som egentligen avses med begreppet personlig integritet:

”Utredningen har gjort en genomgång av åtskillig svensk och utländsk litteratur i ämnet för att söka finna svaret på denna

¹⁴ Exempelvis RF 2:6 2 st.

¹⁵ SOU 2008:3, s. 161.

¹⁶ *Personlig integritet*, SOU 1997:39, bilaga 4 s. 790 ff.

¹⁷ SOU 2007:22, s. 52.

¹⁸ Nationalencyklopedin webbversionen, uppslagsord ”Integritet”.

¹⁹ Datainspektionen, *Ordlista*.

fråga. Det har emellertid visat sig att begreppet personlig integritet inte är så lättfångat. Stora ansträngningar har gjorts för att definiera det men något kortfattad generell konkretisering av begreppets språkliga innebörd har utredningen inte kunnat finna. Men som en klar gemensam nämnare framstår i vart fall uppfattningen att begreppet personlig integritet innebär att alla människor har rätt till en personlig sfär där ett oönskat intrång, såväl fysiskt som psykiskt, kan avvisas. De flesta människor har också en bestämd uppfattning om vad personlig integritet innebär för deras egen del och de uttrycker detta mestadels på motsvarande sätt som nyss nämnts. Men uppfattningen om storleken av den privata sfären kan variera kraftigt mellan olika människor beroende framför allt på deras kulturella, etniska, religiösa och sociala bakgrund. Omfånget av den personliga sfären uppfattas inte heller som statiskt, inte ens för den egna individen, utan kan förändras med hänsyn till bl.a. vunna erfarenheter och den aktuella situationen.”²⁰

I utredningen ”Skyddet för den personliga integriteten – kartläggning och analys” (SOU 2007:22) menar kommittén att det inte går att ge en positiv benämning av den personliga integriteten, dvs. att formulera en beskrivning som pekar ut alla de situationer i vilka individen har rätt att få sin personliga integritet respekterad och skyddad. Kommittén konstaterar dock att en gemensam nämnare för tidigare försök att beskriva vad som avses med personlig integritet kan sägas vara att man uppfattat integriteten som en ”sfär” som i olika skikt omsluter den enskilde. De yttre skikten menar kommittén utgör den enskildes integritet i rent fysisk mening (rumslig, materiell, kroppslig integritet). Dessa yttre skikt inkluderar vitt skilda företeelser som kan anses integritetskränkande, så som fängelsestraff, expropriation, etc. I den allmänna debatten brukar dessa skikt inte förknippas med den personliga integriteten. De innersta skikten anses däremot vara intimt knutna till individen och tätt sammanflätade med dennes personlighet.²¹

Göran Collste, professor i tillämpad etik vid Linköpings universitet menar i en bilaga till utredningen ”Integritet, Offentlighet, Informationsteknik” (SOU 1997:39) att det är lättare att identifiera en kränkning av personlig integritet än begreppet personlig integritet i sig. Han konstaterar att ”personers integritet kränks i den mån som

- 1) det sker ett intrång i deras privata sfär och/eller
- 2) uppgifter om dem, som det finns rimliga skäl att beteckna som integritetskänsliga, sprids ut. Dessa uppgifter kan gälla personers egenskaper, uppfattningar eller handlingar.”²²

²⁰ SOU 2002:18, s. 52 f.

²¹ SOU 2007:22, s. 65.

²² SOU 1997:39, s. 796.

2.1.1.1 Personlig integritet i svenska internationella åtaganden

Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna (EKMR) inkorporerades i svensk rätt 1995 och gäller som svensk lag. Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan), som är en del av EU:s rättsordning, hänvisar också till EKMR. I stadgans art. 52 (3) anges att i den mån stadgan omfattar rättigheter som har sin motsvarighet i EKMR så ska dessa ha samma innebörd och räckvidd som de i konventionen.

I EKMR används inte begreppet personlig integritet, men de rättigheter som i första hand är av betydelse för skyddet av den personliga integriteten är de som listas i art. 8. I art. 8 stadgas att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. På ett övergripande plan anses skyddet för privatlivet innebära att varje person ska ha en rätt att utvecklas i förhållande till andra människor utan inblandning från utomstående, men EKMR innehåller inte någon heltäckande positiv definition av vad var och ens rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens innebär.²³

2.2 Sexualbrott

Sexuell integritet är, liksom personlig integritet, ett begrepp som saknar en exakt definition. Vad som idag anses utgöra brott mot den sexuella integriteten, sexualbrott, finns reglerat i 6 kap. BrB, men vad som egentligen gör ett brott till ett sexualbrott är inte självklart.

Petter Asp menar att man kan se graderna av sexuell kränkning ur ett intimitetsperspektiv där ”man så att säga kan börja utifrån och gå inåt.”²⁴ Med detta avses att det allra mest integritetsnära är kroppens insida, och att ju längre ifrån kroppen en handling förtas, ju mindre integritetsnära är handlingen.

Asp har tillsammans med Magnus Ulväng skrivit en artikel där de menar att det moderna samhället bygger på en relativt djupt förankrad uppfattning om kroppslig integritet som innefattar normer för både nakenhet och beröring. De konstaterar att det synes stå klart att könsorgan och andra kroppsdelar (t.ex. kvinnobröst) kopplade till sexualitet sticker ut som särskilt integritetsnära och fortsätter med att motsvarande kan sägas gällande beröring och att det som uppfattas som allra mest integritetsnära är kroppens insida.²⁵ De menar att denna förklaringsmodell kan användas för att förklara varför rättsliga skillnader görs mellan ett exempelvis onanera åt någon

²³ Reimers, ”Integritetsskyddet i regeringsformen”. I: SvJT 2009 s. 439 f.

²⁴ Asp, ”Grader av kränkning – våldtäkt eller sexuellt tvång?”. I: Juridisk Tidskrift nr. 1 2008/2009, s. 82.

²⁵ Asp & Ulväng, ”Tvång, utnyttjande och kriminalisering av sexköp”. I: Josefs resa. S. 44 f.

annan och fullbordat samlag och mellan sexuell posering och sexuellt inriktade aktiviteter som innefattar beröring.²⁶

Även Per Ole Träskman har ställt sig frågan vad som skiljer en sexuell gärning från en icke-sexuell. Han jämför ett antal rättsfall som behandlar gränsdragningen mellan ofredande och sexuellt ofredande, och kommer fram till att det inte finns något klart svar på hur frågan ska besvaras. Han presenterar två alternativ för hur rätten kan gå till väga för att bedöma en handlingns sexuella karaktär. Ett alternativ är att det görs en subjektiv bedömning baserad på gärningsmannens intentioner eller offrets uppfattning. Ett annat alternativ är en mer objektiv måttstock där en handling som i allmänhet uppfattas som sexuell ska anses vara en sexuell handling. Träskman landar dock i slutsatsen att det antagligen är omöjligt att ge ett svar på vad sexualitet är, även om straffrätten borde kunna göra det med tanke på legalitetsprincipen.²⁷

2.3 Yttrande- och informationsfrihet

Åsikts- och yttrandefrihet kan anses utgöra grunden för alla demokratiska och fria samhällen. Rättigheterna ligger också till grund för åtskilliga andra mänskliga rättigheter.²⁸

2.3.1 Regeringsformen

Tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) är två svenska grundlagar som mer konkret reglerar yttrandefriheten i medierna (se vidare nedan, 2.3.2), men yttranden som faller utanför dessa lagars tillämpningsområden ges allmänt skydd i regeringsformen (RF) 2 kap. 1 § och innebär en ”frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor”.

Åtskilliga typer av yttranden faller dock utanför skyddet i regeringsformen, och kan bli föremål för ingripanden utan förbehåll i grundlagen. Detta gäller yttranden som anses ”brottsliga i annat anseende än såsom ett överskridande av yttrandefrihetens gränser”.²⁹ Yttrandefriheten får enligt 2 kap. 23 § RF begränsas med bl.a. hänsyn till enskilda anseende, vilket främst syftar till bestämmelserna i 5 kap. brottsbalken (BrB) om ärekränkning.³⁰

²⁶ Asp & Ulväng, ”Tvång, utnyttjande och kriminalisering av sexköp”. I: Josefs resa. S. 50.

²⁷ Träskman, ”Sexuella och andra (farliga) förbindelser samt försök därtill.

Legalitetsprincipen och köp av sexuella tjänster”. I: *Festskrift till Suzanne Wennberg*. S. 396 ff.

²⁸ FN:s kommitté för mänskliga rättigheter, Allmänna kommentarer nr 34 till Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, art. 19 punkt 2-4.

²⁹ Holmberg m.fl., *Grundlagarna*, RF 2:1, Yttrandefriheten.

³⁰ Holmberg m.fl., *Grundlagarna*, RF 2:23, Yttrande- och informationsfriheterna; inskränkingsändamål.

2.3.2 Tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen

Friheten att fritt uttrycka sig i tryckt skrift och skrift som mångfaldigats genom kopiering, stencilering etc. regleras i tryckfrihetsförordningen. Friheten att uttrycka sig fritt genom radio, TV och liknande överföringar så som ljudupptagningar, filmer, databaser och andra tekniska upptagningar skyddas istället i yttrandefrihetsgrundlagen.³¹

Grundlagsskyddet för tryck- och yttrandefrihet har en lång tradition i Sverige. Den första tryckfrihetsförordningen trädde i kraft redan 1766, och flera av de rättsliga principer som ligger till grund för vårt nuvarande system kan sägas ha införts redan då, men i en betydligt enklare och mer primitiv form. Den nu gällande TF trädde i kraft 1950 och YGL trädde i kraft 1992 och skapades med TF som förebild.³²

För att TF och YGL ska vara tillämpliga måste vissa formella, materiella och territoriella krav vara uppfyllda. De formella kraven avser den använda kommunikationstekniken och spridningen till allmänheten. De materiella kraven lägger fokus på om innehållet i yttrandet kan anses ha med yttrandefriheten att göra eller inte och de territoriella tar sikte på anknytningen till Sverige.³³

Systemet med TF och YGL brukar sägas bygga på ett antal av samma grundprinciper. Dessa är:

- Censurförbud,
- etableringsfrihet,
- ensamansvar,
- meddelarskydd,
- särskild brottskatalog och
- särskild rättegångsordning.³⁴

Den så kallade Mediekommittén utredde och analyserade TF:s och YGL:s tillämplighet på nya medier i SOU 1997:49 ("Grundlagsskydd för nya medier"). Kommittén kom fram till att varje användning av internet ska bedömas för sig när det gäller att fastställa grundlagarnas tillämplighet.³⁵ Inga särskilda regler angående yttrandefrihet på internet föreslogs, men kommittén framhöll vikten av att värna yttrandefriheten lika mycket när den utövas på internet som i andra medier.³⁶

För medieföretag som omfattas av TF eller YGL gäller samma grundlagsskydd när företaget publicerar något på sin hemsida som när det trycks i en papperstidning, sänds i radio, TV, etc. Detta skydd för hemsidor

³¹ SOU 2006:96, s. 16.

³² SOU 2006:96, s. 16.

³³ SOU 2006:96, s. 16.

³⁴ SOU 2010:68, s. 41 f.

³⁵ SOU 1997:49, s. 181.

³⁶ SOU 1997:49, s. 21.

kan privatpersoner, företag, organisationer och myndigheter också få genom att söka utgivningsbevis genom Myndigheten för radio och tv.

Utgivningsbevis kan fås om databasen:

- tillhandahålls på särskild begäran
- är väl avgränsad och framstår som en sammanhållen produkt, t.ex. genom enhetlig formgivning
- inte kan ändras av någon annan än redaktionen

Dessutom måste databasen ha:

- anknytning till Sverige, till exempel genom att redaktionen finns i här
- en behörig utgivare
- ett namn som innehåller ett domännamn och som inte kan förväxlas med namnet på någon annan webbplats som finns registrerad hos Myndigheten för radio och tv.

Vad som publiceras, i vilket syfte och vem som står bakom publiceringen har ingen betydelse för Myndighetens bedömning om utgivningsbevis kan utfärdas.³⁷

2.3.3 Yttrandefrihet på internet

Att internet ska vara fritt och öppet ställer sig många bakom. Exempelvis har EU-kommissionen uttalat att den ”är mycket mån om att Internet ska förbli öppet och neutralt”³⁸ Kommissionen menar också att ”[e]ftersom Internet har en stor betydelse inom utbildning och när det gäller att utöva rätten till yttrandefrihet och tillgång till information bör begränsningar av rätten att utöva dessa grundläggande rättigheter vara förenliga med Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.”³⁹

Också den svenska regeringen har uttalat sig kring ett öppet internet. IT- och energiminister Anna-Karin Hatt uttalade i samband med att Sverige avstått att skriva på det reviderade Internationella Telereglementet att: ”Ett fritt och öppet nät är ett av de främsta verktygen för att sprida information och demokrati. [...] Sverige tänker inte medverka till att begränsa det fria och öppna nätet”⁴⁰.

Post- och telestyrelsen (PTS) är den myndighet som bevakar områdena elektronisk kommunikation och post i Sverige. Myndigheten anser att det är viktigt med öppna nät och tjänster och att öppenhet skapar förutsättningar för innovation och stärker yttrande- och informationsfriheten. För att säkerställa ett öppet internet arbetar de med konkurrensfrågor, att

³⁷ Myndigheten för radio och TV, *Utgivningsbevis för databaser*.

³⁸ Uttalande från Kommissionen i EUT L 337, 18.12.2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG.

³⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG (4).

⁴⁰ Regeringen, Sverige försvarar ett öppet internet och skriver inte under på WCIT 12 i Dubai . Pressmeddelande, 14 december 2012, Näringsdepartementet.

internetleverantörer ska vara tydliga med eventuella begränsningar i sina erbjudanden och förbud mot begränsningar och blockeringar.⁴¹

Sammanfattningsvis kan sägas att ett fritt och öppet internet ligger i EU:s och Sveriges intresse och anses gynna yttrande- och informationsfriheten. Yttrandefriheten kan dock missbrukas, exempelvis när ett yttrande anses kränka den enskildes ära eller personliga integritet, och då kan åtgärder vidtas. Vilka åtgärder som kan vidtas kan bero på huruvida yttrandet har särskilt grundlagsskydd genom TF eller YGL eller inte. För uppsatsens fortsatta framställning förutsätts att sådant extra grundlagsskydd saknas.

⁴¹ Post- och telestyrelsen, *Öppet internet*.

3 Internet

3.1 Kort internethistoria

De första kommersiella datorerna dök upp på 50-talet. De var stora maskiner som krävde datorhallar och inte kunde användas utan specialkompetens. I slutet av 70-talet kom datorer som lämpade sig för företag och privatpersoner, men de var dyra, hade enbart textbaserad grafik och få tillämpningsområden.⁴²

Internet har i sin tur sitt ursprung i USA. Internet föregicks av ARPANET på 60- och 70-talen och användes framförallt av militära myndigheter och universitet. Internetstrukturen skapades i slutet av 70-talet och under 80-talet och bygger på en tanke om att nätverket ska kunna fungera även om stora delar av den tekniska infrastrukturen är utslagen. Nätverken bakom Internet ska kunna kommunicera genom alternativa kommunikationsvägar, och denna tanke grundas på militära filosofier från kalla kriget.⁴³

Från början administrerades internet framförallt av universiteten, och det gjordes på mer eller mindre ideell basis. Senare har internets växande samhällseliga betydelse gjort internetfrågor till statliga frågor.⁴⁴

3.2 Jurisdiktion på internet

Internet är en global mötesplats där nationsgränser och andra geografiska förhållanden är av underordnad betydelse. Internet skapar förutsättningar för användare över hela världen att kommunicera med varandra på ett sätt som inte tidigare varit möjligt, men de myndigheter som har till uppgift att kontrollera och åtgärda brottsliga aktiviteter på internet är i regel nationella. Det finns ingen gemensam, internationell lagstiftning som tillämpas för internetaktivitet, utan den allmänna regeln att nationella domstolar tillämpar straff- och straffprocessuell lagstiftning i hemlandet gäller även brottslighet begången via internet.⁴⁵

Internetrelaterade brott är i hög utsträckning så kallad distansbrottslighet, vilket innebär att den brottsliga gärningen begås på en plats medan effekten uppstår på en eller flera andra platser. Då specialreglering för IT-relaterad brottslighet ännu saknas i svensk lag fastställs domstolarnas behörighet med vanliga lagvalsregler, som t.ex. 2 kap. BrB i fall av brott enligt BrB.⁴⁶

De problem som främst kan uppstå vid tillämpningen av lagvalsreglerna är att fastställa var brottet anses begånget och var någonstans det fått effekt.

⁴² Carlsson & Jacobsson, *Om säkerhet i digitala ekosystem*, s. 19.

⁴³ Kronqvist, *Brott och digitala bevis*, s. 61.

⁴⁴ Kronqvist, *Brott och digitala bevis*, s. 62.

⁴⁵ Kronqvist, *Brott och digitala bevis*, s. 57.

⁴⁶ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 2 kap, Om tillämpligheten av svensk lag, Lokalisering av brott begångna på Internet.

Handlingen anses vanligen ha begåtts vid den dator som har använts för att få ett datorsystem att utföra den aktuella funktionen och effekten kan i sin tur vanligen lokaliseras till alla de orter där kommunikationen på internet kan tas emot och meddelandet etc. kan läsas eller observeras.⁴⁷

Enligt Stefan Kronqvist är det i praktiken ovanligt att brottsutredningar havererar på grund av rena jurisdiktionsproblem. Det är enligt honom betydligt vanligare att förundersökningar avseende internetbrott måste läggas ner på grund av brist på bevisning.⁴⁸

Den så kallade Cyberbrottskonventionen⁴⁹ upprättades den 23 november 2001 och kan möjligen ses som ett första steg att internationalisera bekämpningen av internetrelaterad brottslighet lagstiftningsvägen. Konventionen kan sägas ha tre huvudsyften. Det första är att åstadkomma en tillnärmning av medlemsstaternas nationella straffrätt gällande vissa gärningar. Det andra är att säkerställa att det finns nationella processrättsliga bestämmelser som tillgodoser behoven av att utreda och lagföra de brott som behandlas i konventionen, och andra brott som begås med hjälp av datorer samt att kunna ta till vara bevisning i elektronisk form. Det tredje är att lägga grunden för ett snabbt och effektivt internationellt samarbete vid bekämpningen av IT-relaterade brott. Sverige undertecknade konventionen samma dag som den upprättades, men har ännu inte ratificerat den.⁵⁰

⁴⁷ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 2 kap, Om tillämpligheten av svensk lag, Lokalisering av brott begångna på Internet.

⁴⁸ Kronqvist, *Brott och digitala bevis*, s. 58.

⁴⁹ ETS no. 185: Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet.

⁵⁰ SOU 2013:39, s. 13 f.

4 Rättslig bakgrund

4.1 Ärekränkingsbrotten

Ärekränkingsbrotten utgörs av förtal, grovt förtal, förolämpning och förtal av avliden. För denna uppsats är det brotten förtal och grovt förtal som är aktuella.

Ärekränkingsbrotts bestraffningsgrund anses kunna vila på två olika synsätt. Antingen på uppfattningen att det som är sant eller åtminstone välgrundat måste få framföras straffritt och att den förtalande uppgiften följaktligen måste vara osann eller icke välgrundad, eller på uppfattningen att alla uppgifter som uttrycker missaktning för en annan människa är straffvärda, även om de är sanna eller välgrundade. Den svenska ärekränkingsmodellen följer det sistnämnda mönstret, och det finns alltså inga krav på att en uppgift ska vara sann eller välgrundad för att ett ärekränkingsbrott ska kunna ha begåtts.⁵¹

Vid tillkomsten av de nuvarande ärekränkingsbestämmelserna utvecklade regeringen bakgrunden till kriminaliseringen i sin lagrådsremiss. Människan i ett modernt samhälle är hänvisad att leva i gemenskap med andra, och det ansågs därför vara ett farligt angrepp att sprida nedsättande uppgifter om en person och försöka rikta gruppens känslor mot den beskyllde. Beskyllningarna kan leda till att den utsatta personen utesluts ur gruppen eller upplever försämrade livsvillkor på andra sätt. Grunden till kriminaliseringen var alltså att brottet ansågs utgöra ett straffvärt angrepp på en annan persons ställning i samhället.⁵²

Regeringen konstaterade också i lagrådsremissen att kriminaliseringen av ärekränkning innebär inskränkningar i yttrandefriheten, och att en avvägning mellan intresset av att skydda den enskilde mot obehöriga angrepp och kravet på yttrandefrihet på olika samhällsområden måste göras. Man menade att avvägningen inte kunde komma till uttryck i lagtexten eftersom att den är beroende av samhällets värderingar, vilka förändras genom samhällets utveckling och tillämpningsrådet för ärekränkingsbrotten ansågs därmed beroende av domstolens bedömning i varje enskilt fall i högre utsträckning än andra brott.⁵³

4.1.1 Förtal

Förtalsparagrafen i 5 kap. 1 § BrB lyder:

”Den som utpekar någon såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller eljest lämnar uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning, dömes för *förtal* till böter.

⁵¹ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 5 kap, Om ärekränkning.

⁵² Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 5 kap, Om ärekränkning.

⁵³ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 5 kap, Om ärekränkning.

Var han skyldig att uttala sig eller var det eljest med hänsyn till omständigheterna försvarligt att lämna uppgift i saken, och visar han att uppgiften var sann eller att han hade skälig grund för den, skall ej dömas till ansvar.”

För att ett påstående ska vara en uppgift måste dess sanningshalt kunna prövas. Detta framgår av ansvarsfrihetsregeln i paragrafens andra stycke. Med att en uppgift lämnas avses både de fall då gärningsmannen själv framställer uppgiften och de fall då denne sprider vidare en uppgift. Framställandet eller vidarespridandet kan ske på olika sätt, både genom text, tal, fotografi, film, teckning etc. Det förutsätts också att uppgiften når annan person än den som uppgiften avser. Brottet är fullbordat när uppgiften kommit till tredje mans kännedom. Att uppgiften fått större spridning krävs inte, men kan ha betydelse för svårighetsgraderingen och straffmätningen.⁵⁴

Uppgiften ska avse en levande människa. En juridisk person som sådan kan inte förtalas, men är gruppen så liten eller avgränsad att en eller flera personer kan anses utpekade genom gruppens utpekande kan förtal vara förhanden.⁵⁵

4.1.1.1 Begreppet missaktning

Missaktning kan förklaras som att en person av någon annan betraktas som en sämre människa. En uppgift anses ägnad att utsätta någon för andras missaktning om uppgiften generellt sett är sådan att den typiskt sett leder till att den förtalade personen betraktas som en sämre människa av andra. Det kan sägas att uppgiften ska vara av nedsättande beskaffenhet.⁵⁶

Särskilda sociala värderingar inom den utpekades samhällsgrupp eller personkrets kan dock också få betydelse. Att exempelvis peka ut en person som homosexuell anses i allmänhet inte ägnat att utsätta någon för andras missaktning, men om den utpekade personen är medlem av ett religiöst samfund som har en ålderdomlig syn på homosexualitet kan uppgiften påverka den utpekades anseende i denna grupp och därmed utgöra förtal.⁵⁷

Uppgiften måste inte medföra någon faktisk skada (d.v.s. missaktning), utan det räcker att uppgiften typiskt sett medför sådan skada.⁵⁸

4.1.1.2 Försvarlighet

I bestämmelsens andra stycke inskränks möjligheten att hålla någon ansvarig för förtal vid vissa fall av intressekonflikter. Ansvarsfrihet gäller om personen som lämnat kränkande uppgifter varit skyldig att uttala sig (t.ex. vid vittnesmål, polisförhör eller andra typer av myndighetsutredningar), eller om det annars varit försvarligt att lämna uppgift i saken (exempelvis vid referenslämnande i anställningssituationer).⁵⁹

⁵⁴ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, 5:1, Lämna en uppgift om någon.

⁵⁵ Nilsson, *Lexino Brottsbalken*, BrB 5:1.

⁵⁶ Schultz, Näthat – Rättigheter och möjligheter, s. 78.

⁵⁷ Schultz, Näthat – Rättigheter och möjligheter, s. 78.

⁵⁸ Schultz, Näthat – Rättigheter och möjligheter, s. 78.

⁵⁹ Schultz, Näthat – Rättigheter och möjligheter, s. 79.

Vid försvarlighetsbedömningen vägs faktorer som till vem uppgiften lämnats, hur spridningen skett och syftet med och motiven bakom uppgiftsspridningen. En avvägning gentemot yttrandefriheten ska också göras.⁶⁰

Ytterligare en förutsättning för ansvarsfrihet är att uppgiften varit sann eller att uppgiftslämnaren haft skälig grund för den. Som huvudregel råder egentligen ett förbud mot sanningsbevisning i ärekränkingsmål, men får alltså föras i de fall då uppgiftslämnaren varit skyldig att uttala sig eller det av annan anledning varit försvarligt att lämna uppgift i saken. Detta medför omkastad bevisbörda i denna del.⁶¹

4.1.1.3 Uppsåt

För ansvar enligt förtalsparagrafens första stycke krävs att gärningsmannen haft uppsåt i någon form att lämna en uppgift om en annan person. Också de omständigheter som gjorde uppgiften ägnad att utsätta den utpekade för andras missaktning ska täckas av uppsåt.

För ansvarsfrihet enligt andra stycket krävs inte att uppgiftslämnaren kände till att förutsättningarna för ansvarsfrihet var uppfyllda.

En uppgiftslämnare kan inte med framgång hävda ansvarsfrihet på enbart den grund att han felaktigt trott att uppgiften varit sann. Var uppgiften osann eller sanningsenligheten oviss, kan uppgiftslämnaren dock gå fri från ansvar om han haft skälig grund att tro att den var sann.⁶²

4.1.2 Grovt förtal

5 kap. 2 § BrB lyder:

”Är brott som i 1 § sägs att anse som grovt, skall för *grovt förtal* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om uppgiften genom sitt innehåll eller den omfattning i vilken den blivit spridd eller eljest var ägnad att medföra allvarlig skada.”

Av paragrafen kan utläsas att om en uppgift fått stor spridning i exempelvis media kan det medföra att förtalsbrottet bedöms vara grovt. Detta förutsätter dock att personen är identifierbar och inte okänd för den som tar del av uppgiften.

Uppgiftens innehåll har också betydelse för bedömningen av huruvida förtalsbrottet ska anses grovt, t.ex. om någon påstås begått ett grovt brott. Brottet bör också bedömas som grovt om det är uppenbart att gärningsmannen insåg att uppgiften var osann eller ogrundad eller dennes motiv var att skada den förtalade och att den skada som befarades inte framstod som ringa. En utpekad persons särskilt ansvarsfulla ställning kan

⁶⁰ Schultz, Näthat – Rättigheter och möjligheter, s. 79 f.

⁶¹ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 5:1, Sanningsbevisning.

⁶² Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 5:1, Subjektiv täckning.

också utgöra en omständighet som innebär att uppgiften varit ägnad att medföra allvarlig skada.⁶³

Utvecklingen av internet har möjliggjort att sprida uppgifter snabbt och lätt till ett stort antal personer. Även i dessa fall ska samtliga omständigheter beaktas vid svårighetsgraderingen. Den stora spridningen är som sagt bara en av många omständigheter att ta i beaktning. De försvårande omständigheterna ska vara täckta av uppsåt för att gärningsmannen ska kunna dömas för grovt förtal.⁶⁴

4.1.3 Åtalsregler

Förtalsbrotten får enligt 5 kap. 5 § BrB primärt endast åtalas av målsäganden. Detta ska ske enligt de regler som finns angående enskilt åtal i 47 kap. RB.

Åklagaren har dock åtalsrätt när

- brottet riktat sig mot någon som är under 18 år, *eller*
- i annat fall målsäganden angett brottet till åtal, *och*
- åtal av särskilda skäl anses påkallat från allmän synpunkt.

Åklagarens åtalsrätt förutsätter följaktligen både målsägandeangivelse (om inte målsäganden är under 18 år) och särskild åtalsprövning.⁶⁵

Enligt en rättspromemoria från Åklagarmyndighetens utvecklingscentrum bör åtal för förtal och grovt förtal anses av särskilda skäl påkallat från allmän synpunkt i följande fall:

- ”Spridning av bilder eller filmer av sexuell och integritetskränkande art på den utpekade
- Omfattande spridning av särskilt integritetskränkande uppgifter av sexuell art om den utpekade
- Omfattande spridning av påståenden om att den utpekade gjort sig skyldig till mycket allvarlig brottslighet och det är särskilt ägnat att utsätta personen för andras missaktning
- Omfattande spridning av andra särskilt klandervärda uppgifter som riskerar den utpekades hela sociala existens
- Om förfarandet bedöms som grovt förtal finns det större anledning att överväga allmänt åtal än i de fall då förfarandet bedöms som förtal”⁶⁶

Vad gäller spridning av bilder eller filmer av sexuell och integritetskränkande art på den utpekade uttalas att

”Om en person, utan målsägandens medgivande, sprider bilder eller filmer av sexuell och integritetskränkande art (t.ex. bilder eller filmer som föreställer onani eller samlag) och där målsäganden kan identifieras eller där det påstås att en viss målsägande figurerar och detta inte framstår som osannolikt bör utgångspunkten vara att allmänt åtal ska väckas. Spridning av enstaka nakenbilder som enbart

⁶³ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 5:2, Exempel.

⁶⁴ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 5:2, Exempel.

⁶⁵ Nilsson, *Lexino Brottsbalken*, BrB 5:5, 2.1.

⁶⁶ Åklagarmyndigheten, RättsPM 2012:1 – Förtal och förolämpning, s. 11.

föreställer målsägandens kropp torde knappast vara tillräckligt för att åtal av särskilda skäl ska anses påkallat från allmän synpunkt.

Om bilderna eller filmerna spridits på Internet bör åtal för grovt förtal väckas eftersom bilderna/filmerna då fått en mycket omfattande spridning och gärningen i övrigt varit ägnad att medföra allvarlig skada för målsäganden.”⁶⁷

Av rättspromemorian framgår att allmän åklagare väckte åtal för förtal och grovt förtal i sammanlagt 40 fall under 2009 och 2010, 17 under år 2009 och 23 under år 2010. Allmän åklagare fattade under åren 2006-2010 beslut beträffande brottsmisstankar avseende ärekränkingsbrott i ca 7 700 fall per år. Allmänt åtal för ärekränkingsbrott väcktes för ca 3 procent av dessa varje år. Enligt promemorian tillämpades den särskilda åtalsprövningsregeln i 93–95 procent av de fall som inte ledde till åtal.⁶⁸

Den särskilda åtalsprövningsregeln för ärekränkingsbrotten tas från den 1 juli 2014 bort med syfte att allmänt åtal inte endast ska begränsas till de mest kvalificerade fallen. Brottet kommer dock fortfarande primärt endast få åtalas av målsäganden. För att åklagaren ska få väcka åtal kommer krävas att det anses påkallat från allmän synpunkt, men det krävs inte att det är av särskilda skäl.⁶⁹

4.2 Brott mot frihet och frid

I brottsbalkens 4 kap. finns de brottstyper som riktar sig mot en persons frihet eller som kränker andra personliga intressen som inte är av ekonomiskt slag och kan sammanfattas under beteckningen frid.⁷⁰ Ett exempel på ett brott som anses kränka den enskildes frid är ofredande, och ett annat är kränkande fotografering, där fridskränkningen består i integritetskränkande fotografering av personen.⁷¹

4.2.1 Ofredande

Ofredandeparagrafen återfinns i 4 kap. 7 § BrB och paragrafen lyder:

”Den som handgripligen antastar eller medelst skottlossning, stenkastning, oljud eller annat hänsynslöst beteende eljest ofredar annan, döms för *ofredande* till böter eller fängelse i högst ett år.”

Ofredandeparagrafen finns i 4 kapitlet i BrB som handlar om brott mot frihet och frid. Kapitlet inleds med de mest allvarliga av dessa brott (människorov och människohandel) och tar därefter upp något mindre allvarliga brott som exempelvis olaga tvång, och ofredandebrottet kommer som nämnts i sjunde paragrafen. Ofredandebrottet fungerar som en

⁶⁷ Åklagarmyndigheten, RättsPM 2012:1 – Förtal och förolämpning, s. 11f.

⁶⁸ Åklagarmyndigheten, RättsPM 2012:1 – Förtal och förolämpning, s. 23 f.

⁶⁹ Prop. 2013/14:47, s. 22 ff och Riksdagen, Betänkande 2013/14:KU17 Några ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område.

⁷⁰ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 4 kap., Inledning.

⁷¹ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 4:6 a, Bakgrund.

uppsamling av sådana brott mot frihet och frid som inte omfattas av reglerna om de allvarligare brotten.⁷²

Regeln om ofredande är i praktiken sällan tillämplig i fall av kränkningar på internet, utan som framgår av lagtexten avses i första hand mer handfasta, fysiska beteenden. Lagen räknar upp skottlossning, stenkastning och oljud som exempel, men lämnar också utrymme för kränkningar som skulle kunna ske i internetmiljö genom ”annat hänsynslöst beteende”.⁷³ Endast uppsåtliga gärningar är straffbara, men det krävs inte att ofredandet riktar sig mot en viss person eller vissa personer med uppsåt att störa just dem. Starkt buller nattetid från en verksamhet som stör alla som bor i närheten bör kunna bestraffas som ofredande om det kan betecknas som hänsynslöst även om gärningsmannen inte tänkt på vilka personer som kan bli störda.⁷⁴

För att en handling ska anses utgöra ett ”annat hänsynslöst beteende” enligt lagen krävs att handlingen kan sägas utgöra en kännbar fridskränkning, vilket bl.a. innebär att offret måste uppfattat angreppet när detta företogs. Olovlig spridning av privata bilder på internet sker många gånger utan att offret vet om det vid gärningstillfället, varför talan skulle kunna ogillas på denna grund.⁷⁵

4.2.2 Kränkande fotografering

4 kap. 6 a § BrB lyder:

”Den som olovligen med tekniskt hjälpmedel i hemlighet tar upp bild av någon som befinner sig inomhus i en bostad eller på en toalett, i ett omklädningsrum eller ett annat liknande utrymme, döms för *kränkande fotografering* till böter eller fängelse i högst två år.

Till ansvar ska det inte dömas om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

Första stycket gäller inte den som med tekniskt hjälpmedel tar upp bild av någon som ett led i en myndighets verksamhet.”

Regleringen är ny och trädde i kraft den 1 juli 2013. Det hade i den rättspolitiska debatten uppfattats som otillfredsställande att det saknats en straffbestämmelse som tog sikte på integritetskränkande fotografering som skett i hemlighet och frågan har aktualiserats i ett flertal rättsfall.⁷⁶ Det som straffbeläggs genom paragrafen är själva fotograferingen, och det finns inget krav på att personen på bilden ska kunna identifieras. Undantaget för om gärningen varit försvarlig tar framför allt sikte på massmedias rätt och plikt att behandla och påtala offentliga missförhållanden.⁷⁷

Utredningen som föregick regleringen om kränkande fotografering lyfte frågan om spridningsförbud av bilder som tagits i strid med regeln men

⁷² Schultz, Näthat – Rättigheter och möjligheter, s. 51.

⁷³ Schultz, Näthat – Rättigheter och möjligheter, s. 51.

⁷⁴ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 4:7, Subjektiv täckning.

⁷⁵ Se ex. Svea Hovrätt B 6821-09, vilket dock inte rörde spridning över internet.

⁷⁶ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 4: 6 a, Bakgrund. Se också ex. NJA 1992 s. 594 och NJA 2008 s. 946.

⁷⁷ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 4: 6 a, Den brottsliga handlingen.

menade att den nya bestämmelsen inte borde förenas med en spridningskriminalisering som avser sådana bilder som tagits i strid mot fotograferingsförbudet. Detta motiverades bl.a. med att det för en spridare som inte själv tagit bilden är omöjligt att veta om den tagits i strid med fotograferingsförbudet. Den uttalade dock att det ”[d]äremot kan [...] finnas skäl att i ett annat sammanhang överväga att på ett mer generellt plan förstärka skyddet mot integritetskränkningar genom spridning av bilder.”⁷⁸

4.2.3 Åtalsregler

För ofredande som inte skett på allmän plats och kränkande fotografering gäller att åklagare bara får väcka åtal om målsäganden anger brottet till åtal eller om åtal anses påkallat ur allmän synpunkt. För bedömningen av huruvida åtal anses påkallat ur allmän synpunkt ska hänsyn tas till brottets art och syfte samt omständigheterna vid brottets begående. Även sociala hänsyn till t.ex. målsäganden ska beaktas. Då åklagare överväger att väcka åtal för ett angivelsebrott när angivelse inte skett ska målsägarens skäl för att inte ange brottet till åtal beaktas.

4.3 Sexualbrott

I brottsbalkens 6 kap. återfinns de brott som anses kränka den enskildes sexuella integritet. Sexualbrottsregleringen har genom åren genomgått många och stora förändringar⁷⁹, och vad som egentligen ska klassas som ett sexualbrott är långt ifrån självklart (se kap. 2.2 ovan).

4.3.1 Sexuellt ofredande

Sexuellt ofredande regleras i 6 kap. 10 § BrB och lyder:

”Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, sexuellt berör ett barn under femton år eller förmår barnet att företa eller medverka i någon handling med sexuell innebörd, döms för *sexuellt ofredande* till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet.”

Sexuellt ofredande regleras i 6 kapitlet BrB och innebär att sexuellt ofredande kategoriseras som ett sexualbrott. För denna uppsats är det sexuellt ofredandeparagrafens andra stycke som är relevant, varför följande framställning endast fokuserar på denna del.

Typiska fall av sexuellt ofredande utgörs av tafsanden och liknande närmanden med sexuell innebörd, men brottet kan också förövas genom ord eller annat handlande. Det räcker att den aktuella handlingen normalt sett duger för att kränka den andres sexuella integritet, och offrets uppfattning av vad som är kränkande har inte någon avgörande betydelse.⁸⁰

⁷⁸ DS 2011:1, s. 35 ff.

⁷⁹ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 6 kap., Inledning.

⁸⁰ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 6:10, Blottande eller ofredande.

För att ansvar för sexuellt ofredande ska kunna utdömas krävs inte att gärningsmannen haft uppsåt att kränka den andre personens sexuella integritet. Det förutsätter dock att uppsåt funnits för den handling som ansetts ägnad att kränka offret på detta sätt.⁸¹

Brottet förutsätter att handlingen riktas mot en viss person. Riktas sig handlingen mot en obestämd krets av utomstående kan det i vissa fall istället vara att bedöma som förargelseväckande beteende enligt 16 kap. 16 § BrB.⁸²

Det straffbara området innefattar de handlingar som har en sexuell inriktning genom att de syftar till att reta eller tillfredsställa gärningsmannens sexualdrift.⁸³ Innebörden av detta har dock ruckats på i praxis genom domar där det inte ansetts föreligga något krav på att handlingen ska vara ägnad att reta eller tillfredsställa gärningsmannens sexualdrift har förekommit.⁸⁴

Till skillnad från vid ofredande enligt 4 kap. 7 § BrB har det vid sexualbrott ingen betydelse huruvida offret uppfattat kränkningen när den skett eller ej.⁸⁵

Brottet sexuellt ofredande har företräde framför ofredande.⁸⁶

4.3.2 Åtalsregler

Sexuellt ofredandeparagrafens andra stycke faller under allmänt åtal och åklagaren har således absolut åtalsplikt.⁸⁷ Det finns för paragrafens första stycke en ansvarsfrihetsregel i 6 kap. 14 § BrB som tar sikte på situationer där det är uppenbart att gärningen inte inneburit ett övergrepp mot barnet med hänsyn till den ringa skillnaden i ålder och utveckling mellan den som har begått gärningen och barnet samt omständigheterna i övrigt. Regeln innebär att åtal inte ska väckas under de angivna förhållandena, eftersom att gärningen inte bör föranleda ansvar.⁸⁸

⁸¹ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 6:10, Subjektiv täckning.

⁸² Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 6:10, Blottande eller ofredande.

⁸³ Prop. 2004/05:45, s. 88.

⁸⁴ Schultz, *Näthat – Rättigheter och möjligheter*, s. 63. Se även ex. RH 2004:40 och Uppsala tingsrätt B 411-07.

⁸⁵ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 4:7, Förhållandet till sexuellt ofredande.

⁸⁶ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 6:10, Blottande eller ofredande.

⁸⁷ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB, Kommentar till andra avdelningen, Åtalsregleringen.

⁸⁸ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 6:14, Ansvarsfrihetens innebörd.

5 Praxis

I fall av olovligt spridande av privata bilder på internet är det först och främst förtalsbrottet som aktualiseras, även om de övriga ovan nämnda brotten i viss utsträckning också kan aktualiseras. Det förekommer också att gärningsmannen döms för flera brottstyper.

5.1 Förtal

Ett äldre, icke internetrelaterat fall som ändå är relevant för sammanhanget är det prejudicerande NJA 1992 s. 594. I fallet hade en man i smyg filmat när han haft samlag med en kvinna och sedan visat videofilmen för uppemot 30 olika personer. HD konstaterade att det inte är ägnat att utsätta någon för andras missaktning att ha sex. En film kan dock få det att framstå som att personen på filmen faktiskt ville vara med i en sexfilm, vilket i sin tur kan vara ägnat att utsätta personen för andras missaktning:

”Den videofilm som [den tilltalade] visat för andra personer lämnar uppgifter om att [målsäganden] haft samlag med honom och om hur samlaget genomfördes. Dessa uppgifter kan inte i och för sig anses nedsättande för henne. Den som ser filmen får emellertid lätt det felaktiga intrycket att [målsäganden] kände till att samlaget filmades. Slutsatsen ligger då också nära till hands att hon inte hade något emot att filmen visades för andra. Den bild av [målsäganden] som filmen sålunda förmedlar måste anses nedsättande för henne, vilket bekräftas av de reaktioner och attityder som hon mött i sin omgivning sedan filmen vid olika tillfällen visats för andra. De uppgifter som genom visningen av filmen lämnats om [målsäganden] har alltså varit ägnade att utsätta henne för andras missaktning. [Den tilltalade] har därför gjort sig skyldig till förtal.”

I Göta hovrätts dom T 107-13 hade en 17-årig pojke spelat in när han och hans flickvän hade samlag utan att hon visste om det. Filmen spelades in i oktober 2012 och regeln om kränkande fotografering hade alltså ännu inte trätt i kraft vid gärningstillfället. Pojken laddade sedermera upp filmen på två olika porrsidor på internet, varpå den fått spridning i ungdomarnas umgängeskrets och på deras gymnasieskola. Hovrätten konstaterar i sin dom att gärningsmannen genom att lägga upp filmen på internet lämnat uppgift om att flickan haft samlag med honom och hur detta samlag genomförts. Dessa uppgifter anses av domstolen inte ge uttryck för något onormalt och anses därför inte nedsättande för henne. Emellertid, menar Hovrätten, har det förelegat en risk för att filmen skulle ge det felaktiga intrycket att flickan visste att hon filmades och inte hade något emot att filmen lades upp på porrsidor på internet. Hovrätten konstaterar därför att den bild av flickan som filmen och uppladdningen av den samma förmedlar enligt allmänna värderingar måste anses ägnad att utsätta henne för andras missaktning. Att

uppgifterna lämnats i en mycket integritetskränkande form och fått stor spridning gör att Hovrätten betraktar brottet som grovt.

Tingsrätten hade i den föregående domen kommit till samma slutsats, och ansåg att ett skäligt skadestånd avseende kränkningen skulle sättas till 130 000 kronor. Hovrätten å sin sida sänkte kränkingsersättningen till 25 000 kronor med bl.a. motiveringarna ”Det går dock inte att bortse från det förhållandet att det inom inte alltför snäva kretsar av befolkningen med tiden har blivit alltmer socialt accepterat att vara mycket öppen och utåtriktad avseende sina sexuella vanor” och ”Det bör i detta sammanhang framhållas att [den tilltalade] inte kan hållas ansvarig för om de som tagit del av de uppgifter som han förmedlat genom sin publicering av filmen i sin tur fört dessa uppgifter vidare till andra”. Detta resonemang har blivit kritiserat i olika medier⁸⁹ och målet har nu fått prövningstillstånd i Högsta domstolen.⁹⁰ Påföljden bestämdes i tingsrätten till 45 timmars ungdomstjänst, vilket hovrätten inte ändrade på.

I Lunds tingsrätts dom B 4134-13 hade en man och en kvinna haft ett förhållande. Det tog slut i januari 2013, och när parterna sedermera blev osams i april samma år lade mannen ut bilder på kvinnan i underkläder och naken på sidor på internet. Bilderna hade kvinnan skickat till mannens mobiltelefon under tiden de var ett par och han hade också fått lov att fotografera henne lättklädd och utan kläder. Mannen skickade sedan en länk till hemsidan där bilderna fanns till kvinnan, och hon polisanmälde händelsen när hon sett vad han lagt upp. Mannen sa att han tagit bort bilderna i maj 2013, men i mitten av juni 2013 låg bilderna enligt kvinnan fortfarande kvar.

Bilderna mannen lagt upp var enligt tingsrätten av mycket intim karaktär och innefattade bl.a. närbilder på kvinnans underliv. På vissa bilder såg man både hennes ansikte och nakna kropp, varför hon ansågs lätt att identifiera för den som kände henne. Mannen hade dessutom lagt upp bilderna under en avdelning för hämnd på den aktuella hemsidan, och på så sätt fick han enligt tingsrätten anses påstått att kvinnan handlat på ett sådant sätt mot honom att det fanns anledning att hämnas mot henne.

Därmed hade han enligt tingsrätten uppsåtligt framställt kvinnan som klandervärd i sitt levnadssätt och haft för avsikt att utsätta henne för andras missaktning och kränka hennes sexuella integritet. Brottet bedömdes som grovt utifrån bildernas karaktär och det faktum att hemsidan de publicerades på varit tillgänglig för vem som helst och att bilderna legat där i minst en månad. Mannens agerande kunde förväntats medföra stor skada för kvinnan och tingsrätten fann ett skäligt belopp för kränkingsersättning i detta fall vara 40 000 kronor. Mannen dömdes till 50 timmars samhällstjänst.

Ett äldre fall av förtal är Svea Hovrätts dom B 6489-06 där en man filmat när han och en kvinna haft samlag. Kvinnan såg kameran, men trodde inte att den kunde användas för att spela in film. Hovrätten hänvisar till NJA

⁸⁹ Aftonbladet, Oisín Cantwell, ”Domen – ett moraliskt haveri”, Genusfolket, Förtalsdom räcker inte mot sexuell kränkning, Aftonbladet, Rättsexpert: Det är djupt kränkande.

⁹⁰ Högsta domstolens beslut 2014-03-03, Mål nr. T 5670-13.

1992 s. 594 i vilken Högsta domstolen konstaterat att en film inte måste tas i smyg för att kunna anses ägnad att väcka andras missaktning. Utslagsgivande blev om filmen kunde anses ge intrycket att kvinnan inte hade något emot att filmen visades för andra. Så ansågs vara fallet, vilket ansågs kunna utsätta henne för andras missaktning.

Mannen skickade sedermera de två filmerna till en vän via MSN, varpå vännen dels skickade filmerna vidare till en annan vän, dels gjorde filmerna tillgängliga för nedladdning av vem som helst genom att lägga dem i en mapp på datorn som personer med fildelningsprogrammet DC++ eller kompatibelt program kunde komma åt. Huruvida filmerna laddats ner av några andra användare gick i utredningen inte att utröna, men tingsrätten jämförde tillgängliggörandet med tidigare fall där uppladdning på internet inneburit att uppgiften lämnats till annan och kom fram till att de två typerna av uppgiftslämnande skulle behandlas lika. Att filmerna fått spridning framgick genom att de diskuterats på internetforumet Flashback och att Maria fått utstå nedsättande omdömen från personer som sett filmerna.

Tingsrätten bedömde att mannen som ursprungligen spridit filmerna måste insett risken att hans vän skulle komma att sprida den vidare. Båda männen dömdes för grovt förtal. Kränkningssersättningen uppgick till 75 000 kronor och bägge männen dömdes till tre månaders fängelse. Hovrätten var enig med tingsrätten.

I Göta Hovrätts dom B 2417-13 hade en 13-årig flicka tagit en bild på sig själv i bara trosor där inte ansiktet syntes. Hon hade skickat den till sin pojkvän och en annan flicka hade sedermera fått tag på bilden och lagt upp den på Facebook. Tingsrätten menade att det oftast inte är förtal att endast publicera en nakenbild på någon, utan i så fall måste något ytterligare läggas till så att en nedsättande uppgift kan anses lämnad. Det faktum att kortet gett intryck av att hon haft för avsikt att sprida bilden skulle kunna utgöra en uppgift ägnad att utsätta henne för annans missaktning, men då åklagaren inte gjort gällande någon uppgift av sådant slag kom tingsrätten fram till att åtalet skulle ogillas. Hovrätten konstaterade också att nakenheten i sig inte anses vara en nedsättande uppgift, men att bilden hade en tydlig sexuell prägel och gav intrycket att flickan var sexuellt utåtagerande och hade ett behov av att visa sig naken för andra. Detta, och att hon dessutom bara var 13 år gammal vid gärningstillfället, gjorde att Hovrätten konstaterade att bilden som fotot förmedlat av henne måste anses nedsättande för henne. Att hon tagit bilden själv och skickat den till sin pojkvän ansågs inte förändra bedömningen. Flickan som laddat upp bilden på Facebook dömdes för förtal av normalgraden till böter, och målsäganden tillerkändes 5000 kronor i kränkningssersättning.

5.2 Ofredande

I Hovrätten över Skåne och Blekinges dom B 570-11 åtalpunkt 7 hade gärningsmannen ofredat målsäganden genom att skicka kränkande brev till henne och sätta upp lappar på ytterdörren till hennes bostad och även sätta upp lappar på entrén till en skola där hennes ena barn var elev. De uppsatta

lapparna innehöll kränkande text där målsäganden utpekades som hora och hennes lämplighet som mor ifrågasattes. Lapparna innehöll bilder föreställande målsäganden och hennes barn samt en underlivsbild.

Gärningsmannen hade vidare skickat ett e-postmeddelande till bl.a. målsäganden med information om att lappar satts upp över hela staden samt annan kränkande text.

Han hade också skickat ett e-postmeddelande till bl.a. skolans rektor innehållande kränkande text och en underlivsbild med kommentaren ”det är hon på bilden”.

Åklagaren menade att gärningsmannen genom dessa förfaranden på ett allvarligt sätt kränkt målsägandens frid och också för andra personer utpekat målsäganden som klandervärd i sitt levnadssätt på ett sätt som varit ägnat att utsätta henne för andras missaktning.

Förtalsbrotten ansågs grova med hänsyn till att meddelandena genom sitt innehåll och sin karaktär varit ägnade att medföra allvarlig skada för målsäganden och då gärningarna ingått i ett systematiskt trakasserande av målsäganden.

Hovrätten menade att brotten ofredande och förtal avser att skydda olika intressen, och att gärningsmannen således skulle dömas till ansvar för båda brotten.

5.3 Sexuellt ofredande

I Uppsala tingsrätts dom B 411-07 hade två ungdomar, under tiden de var ett par, spelat in film där kvinnan gav mannen oralsex, tagit bilder med samma innehåll, samt bilder där kvinnan var naken på överkroppen. Filmen och bilderna hade sedan förhållandet tagit slut spridits till 10-15 av kvinnans kontakter via hennes MSN-konto, vilket mannen haft tillgång till. Mannen förnekade att det skulle vara han som spridit bilderna, men tingsrätten ansåg kvinnans berättelse mer trovärdig.

Åklagaren yrkade på ansvar för i första hand sexuellt ofredande och i andra hand grovt förtal. Tingsrätten konstaterade i domen att ”Vad [den tilltalade] befunnits skyldig till innebär att han genom bilder samt en film exponerat målsäganden på ett kränkande samt förnedrande sätt. Genom detta förfarande har [den tilltalade] allvarligt kränkt målsägandens sexuella integritet. Det kan inte anses krävas i fall som det nu förevarande att gärningsmannen skall tillfredsställas sexuellt genom sitt kränkande handlande (jfr. RH 2004:40). Gärningen är således att bedöma som sexuellt ofredande.”

Kvinnan tilldömdes 40 000 kr i kränkningssersättning. Mannen dömdes, förutom för förtalet, också för misshandel och olaga hot och påföljden bestämdes till villkorlig dom och 100 timmars samhällstjänst.

6 En internationell utblick

6.1 Finland

Ärekränkingsbrottet regleras i finsk rätt i 24 kap. 9 § strafflagen. 24 kapitlet innehåller regler om kränkning av integritet och frid samt om ärekränkning och 9 § lyder:

”Den som

- 1) framför en osann uppgift eller antydan om någon så att gärningen är ägnad att orsaka skada eller lidande för den kränkte eller utsätta honom eller henne för missaktning, eller
- 2) på något annat än i 1 punkten avsett sätt förnedrar någon, ska för ärekränkning dömas till böter.

För ärekränkning döms också den som framför en osann uppgift eller antydan om en avlidne person så att gärningen är ägnad att orsaka lidande för en person som den avlidne stod särskilt nära.

Som ärekränkning enligt 1 mom. 2 punkten anses inte kritik som riktar sig mot någons förfarande inom politiken, näringslivet, i en offentlig tjänst eller ett offentligt uppdrag eller inom vetenskap, konst eller med dessa jämförbar offentlig verksamhet och som inte tydligt överskrider det som kan anses som godtagbart.

Som ärekränkning anses inte heller information som lämnats för att en fråga som är av vikt från allmän synpunkt ska kunna behandlas, om informationen med hänsyn till dess innehåll, andra personers rättigheter och övriga omständigheter inte tydligt överskrider det som kan anses som godtagbart.”

Kännetecknande för ett brott som avses i första punkten är att det är fråga om uppgift eller antydan som är ogrundad. Det innebär att påståendets sanningsenlighet ska kunna kontrolleras i efterhand. I punkt två är det istället vanligtvis fråga om en annan typ av kränkning, exempelvis en kränkande åsikt, gest eller beröring. Det är sällan meningsfullt att diskutera dessa gärningars sanningsenlighet, men i vissa fall ska ansvar kunna utdömas även för påståenden för vilka sanningsenligheten kan utredas.⁹¹

Endast osanna påståenden kan straffas med stöd av första punkten. Om påståendet är sant eller om antydan baseras på fakta kan gärningen istället bli straffbar enligt andra punkten, ”om man genom uppgiften eller antydan uppsåtligen skymfar någon annan”.⁹²

En sådan uppgift som avses i första punkten, kan framföras muntligen eller skriftligen, men kan också ingå i en bild. Den kan också överföras i elektronisk form. Några andra krav på innehållet än att framförandet ska vara ägnat att orsaka skada eller lidande eller missaktning finns inte. Uppgiften kan således vara ett påstående om att någon gjort sig skyldig till brott eller annan gärning, men också osanna påståenden som exempelvis

⁹¹ RP 184/1999, specialmotiveringen till 24 kap. 9 §.

⁹² RP 184/1999, specialmotiveringen till 24 kap. 9 §.

gäller någons hälsotillstånd och som kan anses kränkande faller under första punkten.⁹³

Syftet med uttrycket "förnedrar" i andra punkten är att beskriva alla tänkbara gärningssätt genom vilka någon annans ära kränks. Ärekränkning kan utföras förutom i ord också t.ex. genom insinuerande miner, gester eller beröringar.⁹⁴

Endast en fysisk person kan vara föremål för ärekränkning, även om juridiska personer genom regleringen erhåller indirekt skydd då en kränkning riktad mot en juridisk person ibland kan anses kränka dess arbetstagare, exempelvis då en fysisk person som ansvarig för ett bolags verksamhet allmänt likställs med bolaget.⁹⁵

En gärning utgör inte ärekränkning då gärningsmannen har en skyldighet att framföra sådan information som kan anses förbjuden i straffbestämmelsen.⁹⁶

Vad gäller rätten att offentliggöra uppgifter gällande och kritisera verksamhet som bedrivs av påverkare inom politiken, näringslivet, tjänstemannakåren samt vetenskaps- och kulturlivet har detta bedömts behövs skyddas genom ett särskilt stadgande. Sådan kritik är inte straffbar, ens om den förnedrar annan, om det är personens förfarande inom ett visst område för offentlig verksamhet som är föremål för kritiken snarare än hans eller hennes person. Detta framgår av paragrafens tredje moment. Framförande av osann uppgift eller antydning som avses i paragrafens första punkt är dock inte berättigat, och tredje momentet begränsas därför till att omfatta kränkningar enligt andra punkten. Kritiken får inte syfta till att kränka annan.⁹⁷

Den första januari 2014 lades ytterligare ett moment till paragrafen (4 mom.). Momentet syftar till att inte begränsa diskussioner som är av allmänt intresse och är ett resultat av avgöranden i Europadomstolen⁹⁸. En förutsättning för tillämpningen av bestämmelsen är att den ska användas för att främja allmänna intressen och inte för att tillfredsställa nyfikenhet hos eller roa exempelvis en viss läsekrets. En intresseavvägning mellan hur djupt informationsspridningen inkräktar på en annan persons integritet och vilken betydelse det har utifrån allmän synpunkt att informationen framförs ska göras.⁹⁹

I 24 kap. 9 § Strafflagen regleras också grov ärekränkning:

”Om ärekränkning som avses i 9 § 1 mom. orsakar stort lidande eller särskilt stor skada, och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för grov ärekränkning dömas till böter eller fängelse i högst två år.”

För att avgöra huruvida brottet medfört stort lidande tas hänsyn till sättet som informationen spritts på, spridningens omfattning och hur länge

⁹³ RP 184/1999, specialmotiveringen till 24 kap. 9 §.

⁹⁴ RP 184/1999, specialmotiveringen till 24 kap. 9 §.

⁹⁵ RP 184/1999, specialmotiveringen till 24 kap. 9 §.

⁹⁶ RP 184/1999, specialmotiveringen till 24 kap. 9 §.

⁹⁷ RP 184/1999, specialmotiveringen till 24 kap. 9 §.

⁹⁸ T.ex. Lahtonen mot Finland 17.1.2012.

⁹⁹ RP 19/2013, s. 44 ff.

lidandet varar. Kvalificeringsgrunden förutsätter att brottet har orsakat betydligt större lidande än vad som är typiskt för grundformen av brottet. För kvalificeringsgrunden som innebär att brottet orsakat särskilt stor skada beaktas, utöver ekonomisk skada, också annan skada som inte kan betraktas som lidande av det slag som avses i lagrummet, så som försvårad arbetskarriär, missade utbildningsmöjligheter etc.¹⁰⁰

I 8 § kriminaliseras spridandet av uppgifter som kränker privatlivet. Bestämmelsen lyder:

”Den som obehörigen

1) genom ett massmedium eller

2) genom att på något annat sätt göra tillgängligt för ett stort antal människor

framför en uppgift, antydan eller bild som gäller någons privatliv så att gärningen är ägnad att orsaka skada eller lidande för den kränkte eller utsätta honom eller henne för missaktning, ska för spridande av information som kränker privatlivet dömas till böter.”

Som spridande av information som kränker privatlivet anses inte framförande av en uppgift, antydan eller bild som gäller en sådan persons privatliv som verkar inom politiken, näringslivet, i en offentlig tjänst eller i ett offentligt uppdrag eller i något annat med dessa jämförbart uppdrag, om uppgiften, antydan eller bilden kan påverka bedömningen av personens förfarande i nämnda uppdrag och framförandet behövs för behandlingen av någon samhällligt betydelsefull sak.

Som spridande av information som kränker privatlivet anses inte heller information som lämnats för att en fråga som är av vikt från allmän synpunkt ska kunna behandlas, om informationen med hänsyn till dess innehåll, andra personers rättigheter och övriga omständigheter inte tydligt överskrider det som kan anses som godtagbart.”

Spridande av privat information ska ske obehörigen för att vara straffbart. Detta innebär att information får spridas om en person med dennes samtycke. Om ett delområde av en persons privatliv redan är offentligt är ytterligare spridande av oväsentlig information härom i allmänhet inte ansett ägnat att åsamka personen skada, lidande eller missaktning enligt första momentet.¹⁰¹ För att spridandet ska omfattas av paragrafen ska det ha skett via massmedier (här avses traditionellt tidningar, radio och television) eller på annat sätt gjorts tillgänglig för ett stort antal människor. Paragrafen förutsätter varken konkret skada eller att informationen de facto uppfattats av många, utan det räcker att uppgiften gjorts tillgänglig för ett stort antal människor t.ex. över ett datanät.¹⁰²

Paragrafen gäller bara spridning av sanna uppgifter om personers privatliv. Spridning av falska uppgifter eller antydningar straffas istället som ärekränkning.¹⁰³

Det som enligt bestämmelsen inte får spridas är information som kränker privatlivet. Vad privatlivet innebär är inte helt okomplicerat att definiera,

¹⁰⁰ RP 19/2013, s. 47 och 51.

¹⁰¹ RP 19/2013, s. 41.

¹⁰² RP 19/2013, s. 42.

¹⁰³ RP 19/2013, s. 44.

men av förarbeten framgår att ”kärnan i begreppet innebär att individen ska ha en viss fredad sfär inom vilken individen, om han eller hon så önskar, har rätt att hålla information för sig själv.” Sådan information kan avse känsliga uppgifter om en persons familjeliv, fritid, hälsa och människorelationer. Skyddet omfattar framför allt sådant som inte berör andra människor, och som personer i allmänhet inte heller vill att utomstående ska få veta. Beroende på hur stor betydelse frågan har för andra än personen själv kan frågan omfattas av skyddet för privatlivet i olika hög utsträckning.¹⁰⁴

I den juridiska diskussionen om integritetsskyddet i Finland görs skillnad mellan makthavare, offentliga personer och vanligt folk. Makthavarnas integritetsskydd är snävast eftersom det anses att man i ett demokratiskt samhälle ska ha rätt att få information framför allt om dem. Vanliga medborgare har det mest omfattande integritetsskyddet.¹⁰⁵

Vid spridande av information avseende makthavare ska paragrafens andra moment tillämpas. Är en person offentlig av annan anledning, exempelvis som idrottsman eller genom sitt deltagande i kulturlivet ska utöver första momentet också tredje momentet användas. Bakgrunden till tredje momentets införande är samma som till 9 § 4 mom.

I 24 kap. 8a § Strafflagen regleras också grovt spridande av information som kränker privatlivet. Paragrafen lyder:

”Om spridandet av information som kränker privatlivet orsakar stort lidande eller särskilt stor skada, och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för grovt spridande av information som kränker privatlivet dömas till böter eller fängelse i högst två år.”

För bedömningen av huruvida brottet ska anses grovt eller inte tillämpas samma kvalificeringsgrunder som för 24 kap. 9 § Strafflagen.¹⁰⁶

6.2 Danmark

I Straffelovens kapitel 27, som reglerar danska freds- og ærekrænkelser återfinns reglerna om ärekränkning i §§ 267-269. § 267 lyder:

”Den, som krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelser for et forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.”

Till detta kommer straffansvar för ogrundade sakpåståenden enligt § 268, vilken lyder:

”Er en sigtelse fremsat eller udbredt mod bedre vidende, eller har gerningsmanden savnet rimelig grund til at anse den for sand, straffes gerningsmanden for bagvaskelse, og den i § 267 nævnte straf kan da stige til fængsel i 2 år.”

Bestämmelsen om ogrundade sakpåståenden används mycket restriktivt i dansk rättspraxis och kan egentligen betraktas som ett normalfall under § 267 (jfr. § 269 st. 2).¹⁰⁷

¹⁰⁴ RP 19/2013, s. 40.

¹⁰⁵ RP 19/2013, s. 40.

¹⁰⁶ RP 19/2013, s. 51.

Med straffbara ”sigtelser”¹⁰⁸ enligt § 267 avses påståenden om en egenskap hos en annan eller en handling som annan företagit. Påståendena kan innebära att någon hävdar eller antyder något som är antingen sant eller falskt, och sanningsbevisning ska kunna föras.¹⁰⁹ Det görs ingen skillnad på kränkningar i tal och skrift. En teckning utan text kan vara en sigtelse när den uppfattas som en antydning om att den avbildade företagit en viss handling. Det samma gäller om en person kan identifieras utifrån en karaktär i en film eller roman.¹¹⁰

Det svåra när det kommer till sigtelser verkar vara att avgöra vilka egenskaper och handlingar som det ska sägas något om för att det ska vara otillåtet. Det skyddade området innehåller egenskaper, handlingar och livsförhållanden kring vilka det uppstått normativa värderingar av en sådan art att en avvikelse från en viss standard ses som en belastning av personligheten. Den som hör ett sådant påstående om någon annan kommer därigenom ”opfatte at der sættes et minus ved den pågældenes menneskelige kvaliteter.”¹¹¹

Exempelvis kan det vara straffbart att påstå att någon är kriminell eller på annat vis klandervärd (exempelvis utan plikt känsla eller opålitlig). Mindre tydliga påståenden, så som snyltare, hänsynslös och hantlangare blir beroende av sin kontext för att det ska kunna avgöras om de är straffbara eller ej.¹¹²

Påståenden om en persons utseende, ekonomiska förhållanden, religiösa eller politiska ståndpunkter etc. faller i allmänhet utanför begreppet sigtelse och är straffria. De kan dock utgöra en sigtelse om påståendet kan tolkas som att personen det handlar om handlat i strid med en plikt norm. Så kan exempelvis vara fallet vid nedsättande kommentarer om en affärsmans ekonomi eller varor.¹¹³

Huvudregeln är att en sigtelse är straffri om den är sann. Straffelovens § 269 lyder:

”En sigtelse er straffri, når dens sandhed bevises, såvel som når den, der i god tro fremsætter sigtelsen, har været forpligtet til at udtale sig eller har handlet til berettiget varetægelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.

Straf kan bortfalde, når der oplyses omstændigheder, som gav føje til at anse sigtelsen for sand.”

Detta innebär att det i huvudsak finns tre situationer där straffansvar inte kan komma ifråga. Ett påstående är för det första straffritt om den som spritt det kan visa att det är sant. För det andra undgår man straff om

¹⁰⁷ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 226.

¹⁰⁸ För att få en ordentlig översättning av ordet kontaktades universitetslektor Per Nilsén. Den svenska översättningen är *injurie* vilket enligt Nationalencyklopedin innebär just förolämpning eller ärekränkning.

¹⁰⁹ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 218 f.

¹¹⁰ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 219.

¹¹¹ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 219.

¹¹² Waaben, Strafferettens specielle del, s. 220.

¹¹³ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 221.

uppgiftslämnaren var i god tro gällande uppgiftens riktighet och personen var förpliktad att uttala sig eller handlade för att skydda ett berättigat allmänt eller enskilt intresse. Slutligen finns också ett undantag för påståenden för vilka det funnits god grund att tro att de var sanna.

Att en uppgift blir straffri till följd av att den är sann innebär dock inte att den inte kan straffas som ett ringaktande yttrande.¹¹⁴

Med ringaktande yttrande avses sådana ”fornærmelige ord eller handlinger” som avses i § 267, stk. 1. Till skillnad från sigtelser väcker ringaktande yttranden inga frågor om sanningsbevisning. Vissa ringaktande yttranden innehåller inte påståenden om något som kan bevisas eller motbevisas. Vissa har i vissa sammanhang en mening, men är kränkande på andra grunder än att de hör ihop med den omtalade personen, som exempelvis djuranalogier som ”svin” eller ”kloakrotte”. I uttryck som exempelvis ”horseson” består kränkningen i ett förakt av personens ursprung.¹¹⁵

Som synes omfattar inte de danska ärekränkingsbrotten olovlig spridning av privata bilder, utan detta regleras i ett eget brott som finns i kapitlet ”Forbrydelser mod den personlige frihed” och återfinns likt ärekränkingsbestämmelserna i kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser. Bestämmelsen sorteras dock in under fredskrænkelser.¹¹⁶

Straffelovens § 264 d lyder:

”Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person.”

Det som avses med ”vedrørende en andens private forhold” är särskilt sjukdom, personliga kriser, självmordsförsök, drog- eller spritmissbruk, sexuella förhållanden, beteende mot make/maka och barn, ekonomiska förhållanden och privat umgängeskrets.¹¹⁷

Det är inte alltid straffbelagt att sprida uppgifter av ovan nämnda slag. Exempelvis kan tänkas en straffri spridning av uppgifter inom en begränsad, förtrolig, krets eller personer med ett professionellt intresse i ärendet. Det ska vara något kränkande i spridandet av uppgiften för att den ska omfattas av paragrafen och rekvisitet ”uberettiget”.¹¹⁸

I motsats till sigtelser är det principiellt utan betydelse om de ovan avsedda uppgifterna är sanna eller ej. Gränsdragningen mellan de två brotten görs utifrån vad den sökande anför.¹¹⁹

¹¹⁴ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 228.

¹¹⁵ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 222 ff.

¹¹⁶ Waaben, Strafferettens specielle del, kap. 7.

¹¹⁷ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 204.

¹¹⁸ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 204.

¹¹⁹ Waaben, Strafferettens specielle del, s. 205.

6.2.1 Praxis

För att exemplifiera hur olovligt spridande av privata bilder på internet hanteras i praktiken ska här kort redogöras för två danska landsrettsfall. De svenska tingsrätterna motsvaras i Danmark av byretter, och hovrätterna av två landsretter. Högsta domstolen motsvaras av Højesterett.

I U.1999.177V hade en man scannat in sju nakenbilder på sin före detta fru och publicerat dem på sin hemsida på internet tillsammans med hennes namn, personnummer, adress och telefonnummer och med en mycket kränkande text till bilderna. Som orsak till sitt handlande angav han att exfrun nekat hans föräldrar att träffa deras barn på jullovet. Hemsidan hade haft 156 besök, som varat i 2-3 minuter vardera när polisen kontaktade honom. Han hade tagit ner bilderna två-tre veckor tidigare. Mannen ansågs brutit mot straffelovens § 264 d och dömdes till 20 dagar i häfte.¹²⁰

I Tfk2005.709/1 dömdes en man till 20 dagars fängelse för brott mot straffelovens § 264 d efter att ha skickat nakenbilder föreställandes en kvinna han tidigare varit tillsammans med, till flera personer. Han skickade också en pornografisk text av vilken det verkade att det var kvinnan själv som skickade bilderna. Bilderna hade tagits med kvinnans samtycke och han motiverade sitt handlande med att han upptäckt att kvinnan varit otrogen mot honom, och han tyckte att otrohet skulle få konsekvenser.

6.3 USA

Förtal heter i USA *defamation*, och förekommer i två former. Den första formen heter *libel* och är förtal i skrift eller på annat sätt fixerad form, och den andra heter *slander* och är förtal i talad form.¹²¹

Huruvida förtal är kriminaliserat eller enbart möjliggör civilrättsliga processer varierar mellan olika stater. I Kalifornien och New Jersey är förtal inte kriminaliserat, utan regleras genom civilrättslig lagstiftning och praxis.

En uppgift måste vara falsk för att kunna vara förtal, men huruvida det (i civilmål) faller på kändanden eller svaranden att bevisa sanningsenligheten beror i många fall på kändandens ställning. Gäller fallet *a public official*, *a public figure* eller *matters of public concern* är det kändanden som ska bevisa att uppgiften varit falsk. I fall som rör privatpersoner ligger i många stater istället bevisbördan på svaranden. Vad som krävs för att kändanden ska anses inneha en viss ställning skiljer sig mellan olika stater.¹²²

Påståenden som kan vara förtal om de är falska är till exempel sådana som gör att personen utsätts för hat, förakt eller förlöjligar personen. Också falska påståenden som sårar personen i hans eller hennes affärsverksamhet kan vara förtal. Påståenden av dessa slag bedöms alltid i sitt sammanhang av domstolen.¹²³

¹²⁰ En mildare typ av fängelsestraff som fanns i Danmark fram till 2001.

¹²¹ Digital media law project, *Defamation*.

¹²² Digital media law project, *What is a defamatory statement*.

¹²³ Digital media law project, *What is a defamatory statement*.

Vissa typer av påståenden utgör *defamation per se* och anses alltid utgöra förtal om de är falska och anses alltid skada en persons rykte. Dessa påståenden är:

- a criminal offense;
- a loathsome disease;
- matter incompatible with his business, trade, profession, or office; or
- serious sexual misconduct.¹²⁴

Påståenden som endast är kränkande (t.ex. Bill luktar illa) och rena åsiktsyttranden anses inte vara förtal.¹²⁵

6.3.1 Kalifornien

6.3.1.1 Förtal

I Kalifornien regleras förtal, förutom genom praxis, i California Civil Code §§ 44, 45a och 46. För att ett handlande ska innebära förtal krävs:

1. publication of a statement of fact
2. that is false,
3. unprivileged,
4. has a natural tendency to injure or which causes "special damage," and
5. the defendant's fault in publishing the statement amounted to at least negligence.¹²⁶

I Kalifornien krävs inte att käranden de facto lidit någon särskild skada till följd av förtalet, om uppgiften som spridits utgör *defamation per se*.¹²⁷

Är käranden en privatperson måste han eller hon visa att svaranden i alla fall varit oaktsam i förhållande till huruvida uppgiften varit sann eller falsk. Om käranden är en offentlig person måste han eller hon istället kunna bevisa att svaranden agerat med uppsåt.

Som giltiga försvar i Kalifornien räknas bl.a. det faktum att den falska uppgiften varit baserad på ett officiellt dokument eller uttalande av en *public official* (exempelvis ett uttalande av en domare i en rättegång). Detta kallas för *Fair report privilege*.¹²⁸ I viss utsträckning har också det som kallas *Neutral report privilege* accepterats som försvar. Det innebär att det kan vara tillåtet att rapportera om anklagelser som en "responsible, prominent organization or individual" har gjort om en annan. Är privilegiet tillämpligt innebär det att spridaren av uppgifterna inte gjort sig skyldig till förtal även om det visar sig att anklagelserna är falska.¹²⁹

Att en uppgift är sann innebär att det inte är förtal att sprida den. Hela påståendet måste dock inte vara helt sanningsenligt för att

¹²⁴ Digital media law project, *What is a defamatory statement*.

¹²⁵ Digital media law project, *What is a defamatory statement*.

¹²⁶ Digital media law project, *California defamation law*.

¹²⁷ Digital media law project, *California defamation law*.

¹²⁸ Digital media law project, *Fair report privilege*.

¹²⁹ Digital media law project, *Neutral report privilege*.

sanningsargumentet ska kunna användas som försvar. Detta kallas för *The substantial truth doctrine* och har beskrivits som följer: "Under the substantial truth doctrine, minor factual inaccuracies will be ignored so long as the inaccuracies do not materially alter the substance or impact of what is being communicated. In other words, only the "gist" or "sting" of a statement must be correct."¹³⁰

6.3.1.2 Disorderly conduct

I Kalifornien kriminaliserades genom California Senate Bill 255 i oktober 2013 spridning av intima bilder man tagit på annan person.

"This bill would provide that any person who photographs or records by any means the image of the intimate body part or parts of another identifiable person, under circumstances where the parties agree or understand that the image shall remain private, and the person subsequently distributes the image taken, with the intent to cause serious emotional distress, and the depicted person suffers serious emotional distress, is guilty of disorderly conduct and subject to that same punishment."

Detta gjordes genom ett tillägg i brottet *disorderly conduct* som sedan tidigare kriminaliserar bl.a. viss grad av berusning på allmän plats, prostitution och kränkande fotografering.¹³¹ Brottet är ett så kallat *misdemeanor*, vilket innebär att det anses mindre allvarligt än ett s.k. *felony*. Personer som gjort sig skyldiga till ett felony blir idag oftast dömda till långa fängeslestraff (state eller federal prison) eller till och med döden, men personer dömda för ett misdemeanor döms ofta till böter, arbetsstraff, övervakningsstraff eller kortare frihetsstraff i jail (lokala fängelser/häkten).¹³²

Straffskalan för ett misdemeanor i Kalifornien är frihetsstraff i jail i maximalt sex månader, böter om maximalt 1000 dollar eller båda.¹³³

Section 647 paragraf j i California Penal Code lyder idag:

(j) (4) (A) Any person who photographs or records by any means the image of the intimate body part or parts of another identifiable person, under circumstances where the parties agree or understand that the image shall remain private, and the person subsequently distributes the image taken, with the intent to cause serious emotional distress, and the depicted person suffers serious emotional distress.

(B) As used in this paragraph, intimate body part means any portion of the genitals, and in the case of a female, also includes any portion of the breasts below the top of the areola, that is either uncovered or visible through less than fully opaque clothing.

(C) Nothing in this subdivision precludes punishment under any section of law providing for greater punishment.

¹³⁰ Digital media law project, *Substantial truth*.

¹³¹ California Penal Code, Section 647.

¹³² Reid, *Criminal law*, s. 9 f.

¹³³ California Penal Code, Preliminary Provisions, Section 19.

Senatorn som stod bakom ovan nämnda paragraf har sedermera lagt ytterligare ett förslag (SB 1255) som skulle innebära en utökning av skyddet till att även omfatta bilder som är tagna av offret självt (s.k. ”selfies”).

”This bill would instead provide that a person who intentionally distributes by any means an image of the uncovered, or visible through less than fully opaque clothing, body part or parts of another identifiable person or an image of another identifiable person engaged in a sexual act, knowing that the depicted person does not consent to the distribution of the image, is guilty of disorderly conduct.”¹³⁴

Senatorn uttalade i samband med SB 1255:

“Once SB 255 was signed into law, I became aware there were many victims of revenge porn who took photos of themselves, sent them to a person they trusted, and that person, unbeknownst to the victim, distributed the images [...] With the Cyber Civil Rights Initiative estimating more than half of revenge porn cases involve selfies, I wanted to expand the existing law. SB 1255 protects a greater number of Californians and makes it a crime for anyone to distribute revenge porn, regardless of who took the photo”¹³⁵

SB 1255 innebär också ett förslag att ta bort kraven “[...] intent to cause serious emotional distress, and the depicted person suffers serious emotional distress” och innebär istället lagen blir tillämplig på vem som helst som utan samtycke sprider bilder av nämnda slag.¹³⁶

Den nya lydelsen av Section 647 paragraf j föreslås bli:

(j) (4) (A) Any person who photographs or records intentionally distributes by any means the image of person whose intimate body part or parts are either uncovered or visible through less than fully opaque clothing or who is engaged in a sexual act, without the consent of the depicted.

(B) For purposes of this paragraph, the following definitions apply:

(i) “Intimate body part” means any portion of the genitals, and in the case of a female, also includes any portion of the breasts below the top of the areola.

(ii) “Sexual act” means sexual intercourse, including genital, anal, or oral sex, or physical contact with another person’s intimate body part or parts.

(C) It shall not be a violation of this paragraph to distribute an image described in subparagraph (A) if any of the following applies:

(i) The distribution is made in the course of reporting an unlawful activity.

(ii) The distribution is made in compliance with a subpoena or other court order for use in a legal proceeding.

(iii) The image was captured in a public or commercial setting and the person depicted in the image voluntarily exposed his or her intimate body part or parts or voluntarily engaged in a sexual act.

¹³⁴ California Senate Bill 1255, s. 1.

¹³⁵ Senator Anthony Cannella hemsida, Sen. Cannella Introduces New Legislation to Combat Revenge Porn.

¹³⁶ Senator Anthony Cannella hemsida, Sen. Cannella Introduces New Legislation to Combat Revenge Porn.

(iv) The distribution is made in the course of a lawful public proceeding.¹³⁷

Till förslaget hör också ett antal följdförändringar och processuella regler.¹³⁸

6.3.2 New Jersey

6.3.2.1 Förtal

I New Jersey finns en del processuella bestämmelser gällande förtal i New Jersey Statutes, Title 2A, men den materiella rätten är främst reglerad i praxis. För att ett handlande ska innebära förtal krävs:

1. a false statement about the plaintiff;
2. communication of the statement to a third party;
3. fault of the defendant amounting at least to negligence; and
4. damages suffered by the plaintiff.¹³⁹

Är kändan en privatperson och uppgifterna som spridits saknar allmänt intresse måste han eller hon visa att svaranden i alla fall varit oaktsam vid spridandet av uppgiften. Om fallet är av allmänt intresse eller kändan är en offentlig person måste kändan kunna bevisa att svaranden agerat med uppsåt.¹⁴⁰

I New Jersey är *The substantial truth doctrine* och *Fair report privilege* godtagbara försvar, men *Neutral reportage privilege* accepteras inte, men då tillämpningen av *Fair report privilege* är extensiv i New Jersey har denna ansetts ge ett motsvarande skydd.¹⁴¹

6.3.2.2 Invasion of privacy

I New Jersey är spridande av privata bilder en del av brottet *Invasion of Privacy*. Brotten i New Jersey är uppdelade i olika grader (degrees) där ett första gradens brott innebär ett potentiellt straff på 10-20 år i fängelse (prison). Ett brott av andra graden innebär ett potentiellt straff på 5-10 år i fängelse. Första och andra gradens brott innebär en presumtion för frihetsstraff. Tredje gradens brott kan resultera i fängelse i 3-5 år vid fällande dom, och fjärde gradens brott innebär ett potentiellt straff på upp till 18 månader i lokalt fängelse (jail). Tredje och fjärde gradens brott innebär en presumtion mot frihetsstraff.¹⁴²

Även bötesstraff kan komma i fråga, och domstol kan döma antingen fängelse, böter eller båda. Som huvudregel gäller följande gränser: För ett brott av första graden är böterna maximalt 200 000 dollar, vid andra gradens brott är böterna maximalt 150 000 dollar, vid tredje graden är böterna maximalt 15 000 dollar och vid fjärde gradens brott är böterna maximalt 10 000 dollar.¹⁴³

¹³⁷ California Senate Bill 1255, s. 11 f.

¹³⁸ Se ex. California Senate Bill 1255, s. 15 f.

¹³⁹ Digital media law project, *New Jersey defamation law*.

¹⁴⁰ Digital media law project, *New Jersey defamation law*.

¹⁴¹ Digital media law project, *New Jersey defamation law*.

¹⁴² New Jersey Courts, *The criminal justice process*.

¹⁴³ New Jersey Statutes, 2C:43-3.

Invasion of privacy-paragrafen 2C:14-9 1. c lyder:

1. c. An actor commits a crime of the third degree if, knowing that he is not licensed or privileged to do so, he discloses any photograph, film, videotape, recording or any other reproduction of the image of another person whose intimate parts are exposed or who is engaged in an act of sexual penetration or sexual contact, unless that person has consented to such disclosure. For purposes of this subsection, "disclose" means sell, manufacture, give, provide, lend, trade, mail, deliver, transfer, publish, distribute, circulate, disseminate, present, exhibit, advertise or offer. Notwithstanding the provisions of subsection b. of N.J.S.2C:43-3 [ang. Fines and restitutions, författarens anm.], a fine not to exceed \$30,000 may be imposed for a violation of this subsection.

Senator Kevin J. O'Toole har vid flera tillfällen (senast 2014) föreslagit ett tillägg om att de ovan nämnda brotten ska klassas som brott av andra graden "[...] if the actor commits an offense under the bill which involves conduct that results in death or conduct that a reasonable person would believe is likely to cause another person to suffer extreme emotional distress or serious bodily injury. A crime of the second degree is punishable by a term of imprisonment of 5 to 10 years, a fine of up to \$150,000 or both."¹⁴⁴

¹⁴⁴ Senate No. 793, State of New Jersey, 216th Legislature, Sponsored by Senator Kevin O'Toole.

7 Slutdiskussion och analys

7.1 Svensk rättspraxis

7.1.1 Förtal

Av de genomgångna rättsfallen kan utläsas att spridning av privata bilder på internet vanligtvis bedöms som förtal. Dessutom gör tings- och hovrätterna ofta bedömningen att brottet är grovt. Brotten har huvudsakligen bedömts som grova på grund av att bilderna som spridits varit av särskilt ärekränkande art, och/eller medfört eller riskerat att medföra allvarlig skada för offret. Spridandet av bilden på den 13-åriga flickans nakna överkropp i Göta hovrätts dom B 2417-13 bedömdes som förtal av normalgraden trots att bilden fått stor spridning i flickans bekantskapskrets. Detta kan tänkas bero på att bilden inte ansågs ha ett lika explicit innehåll som bilderna och filmerna i de övriga fallen där olika typer av sexuella handlingar och/eller könsdelar dokumenterats.

I princip i alla domar konstateras att spridandet av en uppgift som endast innebär att någon har samlag eller är naken inte anses ägnat att utsätta personen för andras missaktning. Istället konstruerar domstolarna andra anledningar till varför spridandet varit ägnat att utsätta målsäganden för andras missaktning. Detta illustreras enklast genom att rada upp de anledningar som nämns i de ovan refererade förtalsdomarna:

- Det förelåg en risk för att filmen skulle ge det felaktiga intrycket att flickan visste att hon filmades och inte hade något emot att filmen lades upp på porrsidor på internet.¹⁴⁵
- Bilderna hade lagts upp under en avdelning för hämnd på den aktuella hemsidan, och på så sätt ansågs mannen påstått att kvinnan handlat på ett sådant sätt mot honom att det fanns anledning att hämnas mot henne. Därmed har han haft för avsikt att utsätta henne för andras missaktning.¹⁴⁶
- Filmen kunde anses ge intrycket att kvinnan inte hade något emot att filmen visades för andra.¹⁴⁷
- Bilden hade en tydlig sexuell prägel och gav intrycket att flickan var sexuellt utåtagerande och hade ett behov av att visa sig naken för andra.¹⁴⁸

Som synes medför varierande omständigheter att domstolen bedömer att en bild varit ägnad att utsätta offret för andras missaktning. I fallet med den 13-åriga flickan bedömde tingsrätten först att bilden inte varit ägnad att utsätta flickan för andras missaktning då åklagaren i sin gärningsbeskrivning skrivit

¹⁴⁵ Göta hovrätts dom T 107-13.

¹⁴⁶ Lunds tingsrätts dom B 4134-13.

¹⁴⁷ Svea Hovrätts dom B 6489-06.

¹⁴⁸ Göta Hovrätts dom B 2417-13.

att "[Den tilltalade] har lagt ut ett fotografi på Facebook där målsäganden var naken." och att uppgiften kunde förväntas utsätta målsäganden för annans missaktning utan vidare motivering. Hovrätten å sin sida menade att bilden hade en tydlig sexuell prägel och gav intrycket att flickan var sexuellt utåtagerande och hade ett behov av att visa sig naken för andra, och att fotot därigenom förmedlade en nedsättande bild av henne.

Det verkar som att domstolarna gärna vill döma fall av spridande av privata bilder på internet, men att förtalsregeln inte är optimalt utformad eftersom att den inte kriminaliserar just spridande av privata bilder utan spridande av uppgift ägnad att utsätta offret för annans missaktning. Det faktum att spridande av naken- och samlagsbilder inte per definition anses ägnat att utsätta offret för annans missaktning gör att det, för fällande dom, hela tiden måste konstrueras nya anledningar att tolka en bild som ägnad att utsätta offret för annans missaktning.

7.1.1.1 Åtalsprövningsregeln

I dagsläget går alla fall av ärekränkning igenom en särskild åtalsprövning. Vid spridning av privata bilder på internet bör, enligt Åklagarmyndighetens vägledande rättsPM¹⁴⁹, åtal för grovt förtal anses påkallat från allmän synpunkt. Enstaka nakenbilder anses dock inte föranleda åtal, vilket också kan förklara varför det inte finns så många domar avseende sådana fall. Denna typ av fall kan tänkas ta plats i våra domstolar när kravet på särskild åtalsprövning tas bort i juli 2014, men det är inte säkert att de kommer att kunna anses vara ägnade att utsätta personen på bilden för andras missaktning i samma utsträckning som de mer explicita bilderna ändå. Jag tror att det, på kort sikt, är sannolikt att det inte blir någon konkret skillnad i vilka fall som åklagarna väljer att åtala. Det kommer fortfarande krävas att åtal anses påkallat ur allmän synpunkt (men inte av särskilda skäl). Enbart nakenbilder har ju som ovan nämnts inte ansetts utgöra förtal, men borttagandet av den särskilda åtalsprövningsregeln skulle i alla fall på sikt kunna ge utrymme för förändring.

7.1.2 Ofredande

Ofredandebrottet är sällan tillämpligt på situationer av spridande av privata bilder på internet, då det förutsätter mer "handgripliga" typer av handlanden. Förtalsbrottet kan dock utgöra en del av ett ofredande (som i det i kap. 5.2 refererade rättsfallet).

7.1.3 Sexuellt ofredande

Det har, som redovisats för i kap. 5.3, vid minst ett tillfälle förekommit att en tingsrätt bedömt ett olovligt spridande av privata bilder som sexuellt ofredande, dvs. som ett sexualbrott.

Enligt sexuellt ofredandeparagrafens ordalydelse är detta möjligt. Numera är dessutom kravet på att handlingen måste reta eller tillfredsställa

¹⁴⁹ Åklagarmyndigheten, RättsPM 2012:1 – Förtal och förolämpning, s. 11 f.

gärningsmannens sexualdrift uppluckrat, vilket gör att ännu fler situationer av spridande av privata bilder på internet kan tänkas omfattas av paragrafen. Det förutsätts dock att det anses förhålla sig så att offrets sexuella integritet kränks eller avses kränkas genom spridandet av bilderna (se mer härom nedan i avsnitt 7.5).

7.2 Yttrandefrihet, ära och integritet

I den lagrådsremiss regeringen skrev i samband med den nuvarande ärekränkingsregleringens tillkomst konstaterades att kriminaliseringen av ärekränkning innebär inskränkningar i yttrandefriheten, och att en avvägning mellan intresset av att skydda den enskilde mot obehöriga angrepp och kravet på yttrandefrihet måste göras i varje enskilt fall. I inga av de rättsfall jag läst diskuteras vare sig yttrandefrihet, informationsfrihet eller ett öppet internet. Slutsatsen jag skulle vilja dra av det är att gärningar av detta slag anses berättiga en inskränkning av yttrandefriheten.

Det faktum att förtalsmål primärt endast får åtalas av målsäganden innebär dock en signal från det allmänna att enskilda ”får tåla” lite mer. För att åklagare ska få väcka åtal krävs dessutom målsägarens angivelse och det ställs krav på att åtalet ska anses påkallat ur allmän synpunkt (fram till juli 2014 dessutom av särskilda skäl).

De åtalsbegränsningar som finns för ärekränkingsbrotten kan ses som att yttrandefriheten ändå ges relativt mycket utrymme i förhållande till den enskildes ära. Att yttrandefriheten inte diskuteras i domarna är kanske för att de fall där yttrandefriheten anses ha företräde framför den enskildes ära sällan når domstol, utan ”gallras bort” i och med kraven på angivelse och särskild åtalsprövning.

Något krav på särskild åtalsprövning finns vare sig för ofredande eller sexuellt ofredande. I förhållande till ärekränkingsbrotten kan alltså konstateras att yttrandefriheten ges mindre skydd vid frids- och sexualbrott, som i högre utsträckning anses kränka den enskildes integritet.

7.3 Kränker olovligt spridande av privata bilder den personliga integriteten?

Den personliga integriteten saknar klar definition, men har bl.a. uttryckts som att ”personers integritet kränks i den mån som

- 1) det sker ett intrång i deras privata sfär och/eller
- 2) uppgifter om dem, som det finns rimliga skäl att beteckna som integritetskänsliga, sprids ut. Dessa uppgifter kan gälla personers egenskaper, uppfattningar eller handlingar.”¹⁵⁰

Det verkar, med hänsyn till de resonemang domstolarna fört i samband med kränkingsersättning, som att den typ av privata bilder som avses i denna

¹⁵⁰ SOU 1997:39, s. 796.

uppsats är att beteckna som integritetskänsliga. Också det faktum att bilder av detta slag som tas olovligen betecknas som ”kränkande” i lagtexten pekar i denna riktning.

En annan definition av den personliga integriteten är att den kan ses som en personlig sfär där ”oönskat intrång, såväl fysiskt som psykiskt, kan avvisas”¹⁵¹. Spridande av exempelvis nakenbilder kan ses som ett intrång i denna sfär, då det kan upplevas som ett intrång när människor, kända som okända, får se en i privata situationer som man inte haft för avsikt att dela med sig av. Själva spridandet kan också ses som en sådan kränkande behandling som enligt Nationalencyklopedin också kan ses som en integritetskränkning.

I EKMR nämns inte den personliga integriteten, men rätten till privatliv skulle kunna omfatta att bilder tagna i privata situationer ska kunna förbli privata.

7.4 Förtalsbrottets lämplighet för att reglera spridande av privata bilder

Det är vanligt att domstolarna i förtalsfall av det slag som uppsatsen behandlar resonerar i enlighet med NJA 1992 s. 594. Domen slog fast att om en samlagsfilm ger intrycket att personen på filmen vetat om att hon eller han filmats gör det att filmen kan anses varit ägnad att utsätta personen för andras missaktning. Endast det faktum att en person är naken eller har samlag anses inte ägnat att utsätta honom eller henne för andras missaktning. Domstolarna resonerar också som att om en bild kan vara ägnad att utsätta en person för andras missaktning om den riskerat att ge betraktaren intrycket att personen på bilden velat att den skulle spridas och visas upp för andra (se ovan, avsnitt 7.1.1). Dessa resonemang är båda sådana att de utgår från vad som i allmänhet uppfattas som ägnat att utsätta någon för andras missaktning. Att vilja bli filmad när man har sex eller vilja sprida nakenbilder på sig själv anses avvika från samhälleliga normer så pass mycket att spridande av en sådan uppgift anses ägnat att utsätta personen för andras missaktning. Att domstolen i förtalsfall ska göra en bedömning utifrån samhällets rådande värderingar framgår av bland annat den lagrådsremiss som föregick den nuvarande ärekränkingsregleringen.

I sakens natur ligger att en bedömning utifrån rådande normer är komplicerad att göra. För att illustrera hur ett resonemang kring normer i sammanhang som detta kan låta används här det mycket uppmärksammade hovrättsfallet från 2013. Just detta resonemang rör kränkingsersättningen, men säger en del om varför hovrätten ansåg brottet mindre allvarligt än vad tingsrätten gjorde och varför:

”De uppgifter som [den tilltalade] har lämnat har visserligen varit nedsättande för [målsägandens] anseende. Det går dock inte att bortse från det förhållandet att det inom inte alltför snäva kretsar av befolkningen med tiden har blivit alltmer socialt

¹⁵¹ SOU 2002:18, s. 53.

accepterat att vara mycket öppen och utåtriktad avseende sina sexuella vanor. I linje med att härskande etiska och sociala värderingar ska utgöra utgångspunkten vid bedömningen av en kränkingsersättnings storlek bör detta förhållande ges ett inte obetydligt genomslag vid hovrättens prövning.”¹⁵²

Genom användandet av förtalsbrottet som verktyg för att hantera olovligt spridande av privata bilder läggs fokus på hur personen kan tänkas uppfattas av andra utifrån rådande samhällsnormer. Huruvida den enskildes personliga integritet kränks och i vilken utsträckning verkar främst behandlas för att resonemang kring kränkingsersättning ska kunna föras. Detta är naturligt med tanke på att förtalsreglerna återfinns i ärekränkingskapitlet och inte i kapitlet om brott mot frihet och frid.

Det faktum att det i förtalsfall tas hänsyn till rådande samhälleliga normer (och i särskilda fall normer inom särskilda sociala grupper, exempelvis religiösa samfund om målsäganden är medlem i ett sådant) gör att betydligt mindre hänsyn tas till hur offrets integritet de facto kränkts än i fall av fridsbrott. Som tidigare behandlats i uppsatsen är både personlig och sexuell integritet något som inte har några klara definitioner, och framför allt inte uppfattas på samma sätt av alla människor.

I dagsläget är avvägningen som görs mellan yttrandefriheten och samhällets normer ändå relativt okomplicerad och olovligt spridande av privata bilder på internet bedöms i regel som förtal eller grovt förtal. I takt med att samhällets värderingar förändras, kanske i linje med hur hovrätten i den nyss nämnda domen uppfattat det, kan det dock tänkas en ordning där förtalsbrottet blir mer uddlöst för att komma åt denna typ av brott. Blir samhället mer tolerant i förhållande till sexualitet och det blir socialt accepterat att vara öppen med sina sexuella vanor skulle kanske inte den enskildes ära anses kränkt över huvud taget. Oavsett hur den drabbade personen upplevt händelsen eller vad gärningsmannen haft för motiv.

Ärekränkingsregleringen är dessutom gammal, och knappast anpassad till dagens teknik och samhälle. Den typ av ärekränkningar som kanske yttrades i samband med exempelvis torgmöten på 50-talet har nu flyttat ut på internet och kan spridas till enorma mängder människor på mycket kort tid. I dagens svenska samhälle pratas det inte heller särskilt mycket om ära, varken i media eller i domstolarna, och äran verkar överlag inte anses lika skyddsvärd nu som när ärekränkingsregleringen tillkom. De uppgifter som sprids om enskilda idag utgörs ofta av mycket grova yttranden och bilder¹⁵³, som idag kanske snarare kan anses förnedra den utsatta personen och kränka hans eller hennes integritet än ära.

¹⁵² Göta hovrätts dom T 107-13.

¹⁵³ Se exempelvis SVT:s Uppdrag granskning granskning av näthatet i avsnittet ”Män som näthatar kvinnor”.

7.5 Spridande av privata bilder som sexualbrott

Vad som gör ett brott till ett sexualbrott är som nämnts ovan i avsnitt 2.2 på intet sätt självklart. Resonerar man som Asp & Ulväng föreslår, att ju närmre kroppens insida desto mer integritetsnära, kan det anses ligga långt borta att spridande av bilder skulle kränka den sexuella integriteten i någon högre utsträckning. Det är en ickefysisk kränkning, och det är också sällan offret är medveten om den när den begås.

Å andra sidan kan det också, likt Träskman gör, argumenteras utifrån att det ska göras en subjektiv bedömning av gärningsmannens intentioner och offrets upplevelser innan en gärning avfärdas som ickesexuell. Frågan om huruvida en kränkning av detta slag i allmänhet uppfattas som sexuell eller ej kan också tänkas ha betydelse.

Frågan om huruvida fall av spridande av privata bilder på internet i allmänhet uppfattas som en kränkning av den sexuella integriteten idag besvaras nekande. Hade så varit fallet är det troligt att betydligt fler fall rubricerats som sexuellt ofredande istället för förtal.

Vad gäller de subjektiva perspektiven kan det självklart förekomma situationer där gärningsmannen sprider privata bilder föreställande någon annan med syfte att tillfredsställa sin egen sexualitet. Detta är dock ingenting som jag stött på i den praxis jag tagit del av. Det är dock svårt att dra några slutsatser utifrån detta då åklagarna oftast åtalar handlingar av detta slag som förtal eller grovt förtal och dessa brott främst bedöms utefter samhälleliga normer och värderingar. Gärningsmannens eventuella sexuella intentioner blir således sällan föremål för diskussion i domarna.

När det kommer till huruvida offret uppfattat kränkningen som sexuell eller inte finns det många faktorer som kan spela in. Bland annat beroende på kön, ålder och social kontext kan offret uppfatta kränkningen på många olika sätt. En bild som för en person uppfattas som ickeerotisk kan för en annan uppfattas som mycket sexuell, och en spridning av bilden kan för den personen orsaka mycket lidande.

Sexualbrotten faller idag under allmänt åtal, och bedömningen av om ett handlande varit kränkande eller inte avgörs utifrån vad som i allmänhet anses kränkande. För sexuellt ofredande är det exempelvis så att offrets uppfattning av vad som är kränkande inte har någon avgörande betydelse.¹⁵⁴

För att kunna argumentera för att olovligt spridande av privata bilder ska vara ett sexualbrott skulle krävas att jag ansåg det självklart att offrens sexuella integritet skulle anses kränkt genom spridandet. Jag inser att så kan vara fallet ibland, beroende på sammanhang och gärningsmannens motiv. Jag menar dock att det i sådana fall är tillräckligt att det går att använda sexuellt ofredande som rubricering och att varken utvidgning eller tydliggörande i den befintliga paragrafen behövs. Däremot skulle det vara

¹⁵⁴ Berggren m.fl., *Brottsbalken – En kommentar*, BrB 6:10, Blottande eller ofredande.

positivt om spridande av privata bilder som gjorts olovligt och med sexuella motiv åtalas som sexualbrott så att det kan utvecklas mer praxis på området.

7.6 Fridsbrottens fördelar

Fridsbrotten är inte konstruerade på samma sätt som ärekränkingsbrotten. Flera av fridsbrotten ställer visserligen krav på målsägarangivelse, men det är inte målsägaren som primärt ska åtala brottet. Det ställs inte heller några krav på att åtal av särskilda skäl ska anses påkallat ur allmän synpunkt, utan anses åtal påkallat ur allmän synpunkt faller istället kravet på angivelse. Fridsbrotten återfinns i brottsbalkens kap. 4 och bestämmelserna i kapitlet är inte till för att skydda den enskildes ära, utan snarare den enskildes integritet. Att reglerna i de olika kapitlen är avsedda att skydda olika intressen framgår bl.a. av att den tilltalade i Hovrätten över Skåne och Blekinges dom B 570-11 ansågs kunna dömas till ansvar för både grovt förtal och ofredande för samma gärning.

Med tanke på att olovligt spridande av privata bilder kan ses som en kränkning av den personliga integriteten skulle dessa gärningar med fördel kunna regleras i kapitlet om brott mot frihet och frid då det vore mer ändamålsenligt utifrån vad kapitlen är avsedda att skydda och dessutom skulle ge bättre åtalsförutsättningar.

7.7 Komparation

I Danmark och Finland är ärekränkning kriminaliserat. I Kalifornien och New Jersey är ärekränkning inte kriminaliserat, men kan under vissa förutsättningar föranleda civilrättsliga processer. Gemensamt för Danmarks, Kaliforniens och New Jerseys rättsordningar är att ett påstående som är sant som huvudregel inte är straffbart resp. föranleder inget civilrättsligt ansvar. I Finland kan sanna påståenden vara straffbara enligt 24 kap. 9 § 2 p. Strafflagen.

I fall där sanna påståenden genom ord eller bild inte är straffbara eller otillåtna anser jag det vara logiskt att spridning av en privat, icke-manipulerad, bild inte omfattas. I sådana situationer är det ju sanningen som sprids. I dessa fall framstår specifik kriminalisering av spridning av privata bilder som logisk – annars skulle ju handlandet, som anses kränka någon annan, inte gå att komma åt.

I Finland skulle, med beaktande av paragrafens ordalydelse och förarbeten, spridande av en privat bild på internet kunna straffas genom tillämpning av ärekränkingsregelns andra punkt. Troligtvis skulle brottet dessutom bedömas som grovt om bilden fått stor spridning och på så sätt orsakat stort lidande eller skada.

Finland har dock som synes en paragraf som kriminaliserar spridande av information som kränker privatlivet, där storskaligt spridande (även om det inte krävs att uppgiften uppfattats av många) av bl.a. privata bilder regleras.

Sådan information som avses är framför allt sådant som personer i allmänhet inte vill att utomstående ska få veta, som exempelvis sådana privata bilder som uppsatsen behandlar.

För Finlands del är att både spridande av information som kränker privatlivet och ärekränkning av normalgraden rena bötesbrott, utan fängelse i straffskalan. För de grova brotten kan fängelse i upp till två år utdömas.

I Danmark är spridande av privata bilder kriminaliserat genom straffelovens § 264 d. Paragrafen ställer likt den svenska förtalsregeln och finska ärekränkingsregeln inga krav på att uppgiften fått stor spridning. Praxis visar att fall som påminner om de svenska förtalsfallen i Danmark bedöms som brott mot just straffeloven § 264. Både sigtelser och brott mot § 264 d kan straffas med fängelse. Sigtelser kan straffas med upp till 4 månaders fängelse och brott mot § 264 d kan straffas med upp till 6 månader.

Kalifornien och New Jersey skiljer sig en del från de övriga länderna i undersökningen, först och främst genom att ärekränkning som sagt inte är kriminaliserat, utan regleras civilrättsligt. Spridande av privata bilder är dock kriminaliserat, och det har gjorts på två olika sätt.

I Kalifornien preciseras tydligt vilken typ av bilder det är olagligt att sprida. Det krävs att bilderna föreställer en identifierbar person och dennes ”intima kroppsdelar”. Med intima kroppsdelar avses könsorgan och kvinnobröst. Det krävs också att det är gärningsmannen själv som tagit bilderna och det är alltså i skrivande stund inte olagligt att sprida nakenbilder på en person som tagit bilden på sig själv.

I New Jersey är spridande av privata bilder som föreställer en person vars intima kroppsdelar är exponerade, eller en person i en sexuell situation, en del av brottet invasion of privacy. I den aktuella paragrafen ställs, till skillnad från den nuvarande kaliforniska paragrafen, inte några krav på varken lidande eller skada eller uppsåt att orsaka lidande eller skada.

Det svenska förtalsbrottet är reglerat i 5 kap. BrB, vilket reglerar ärekränkningar. I både Danmark och Finland regleras olovligt spridande av privata bilder i kapitel för fridsbrott. I Finland återfinns reglerna i kapitlet om integritet och frid och i Danmark återfinns reglerna i kapitlet om freds- och ärekränkelse, men kategoriseras som fredskränkelse¹⁵⁵.

7.8 En ny reglering

Den nuvarande ordningen skyddar, enligt mig, inte den enskildes integritet tillräckligt vid olovligt spridande av privata bilder på internet. Olovligt spridande av privata bilder på internet anses kunna kränka den enskildes personliga integritet, men bestraffas som ärekränkning. Äran anses inte lika skyddsvärd som integriteten och ärekränkningens brotten erbjuder inte enskilda samma förutsättningar och skydd som fridsbrotten. Att den personliga integriteten anses mer skyddsvärd än äran, märks bl.a. på att det för

¹⁵⁵ Waaben, Strafferettens specielle del, kap. 7.

fridsbrotten ställs betydligt lägre åtalströsklar, och att fängelsestraff finns med i straffskalorna redan vid brott av normalgraden¹⁵⁶.

Som nämnts inledningsvis håller regeringen i skrivande stund på att tillsätta en utredning som ska se över regleringen av kränkningar på internet. Justitieminister Beatrice Asks pressekreterare Per Claréus har för Sveriges Radio berättat att regeringen vill titta närmare på de kränkningar som sker på internet och se om de inte har mer samband med fridsbrotten än med ärekränkingsbrotten.¹⁵⁷

Också andra länder har uppmärksammat problemet med spridning av privata bilder, och valt olika sätt att kriminalisera detta. Vissa har haft regler sedan tidigare som numera också kan tillämpas på spridning via internet, och vissa har kriminaliserat bildspridningen nyligen som en reaktion på det ökade antalet fall.

Finlands ärekränkingsreglering liknar den svenska genom att också sanna uppgifter kan utgöra ärekränkning. För Danmarks, Kaliforniens och New Jerseys räkning kan handlande av detta slag inte utgöra förtal så länge bilden är sanningsenlig. Att Danmark, Kalifornien och New Jersey valt att reglera olovligt spridande av privata bilder separat är således logiskt. Att Finland valt att reglera olovligt spridande av privata bilder som ett fridsbrott och inte ett ärekränkingsbrott kan ses som ett exempel på att brott av denna typ kan behöva regleras ur mer än ett perspektiv. I Finland kan handlingar av detta slag straffas som både ärekränkning och fridsbrott, och man skulle kunna tänka sig en liknande ordning i Sverige. De olika regleringarna skulle ju i så fall ha olika skyddsintressen; ära respektive personlig integritet (jfr det ovan refererade ofredandemålet, kap.5.2).

En ny paragraf, dedikerad åt just spridande av privata bilder, skulle kunna vara en lösning. En ny reglering skulle dock med fördel kunna plocka upp flera olika typer av fridskränkningar liknande olovligt spridande av privata bilder på internet och exempelvis reglera spridande av privat information mer generellt (jfr ex. Finland och Danmark där bl.a. information om självmord och hälsa också skyddas). Man skulle också kunna tänka sig att det finns ett behov av flera nya bestämmelser som mer specifikt reglerar många olika typer av kränkningar över internet.

Oavsett vilken väg lagstiftaren väljer att gå kan det i allmänhet antas vara så att det krävs ett visst mått av spridning eller tillgängliggörande av privata bilder för att den personliga integriteten ska anses kränkt. Det kan därför tänkas att det vore rimligt att kräva ett visst mått av spridning eller tillgängliggörande av spridda bilder för att någon ska kunna dömas enligt den nya regeringen. Ett sådant krav ställs exempelvis i den finska paragrafen för spridande av uppgifter som kränker privatlivet, där informationen ska ha spridits via massmedia eller på annat sätt gjorts tillgängligt för ett stort antal människor för att paragrafen ska vara tillämplig.

Detta brott skulle också, likt dagens förtalsbrott, kunna begås med likgiltighetsuppsåt. I Svea Hovrätts dom B 6489-06 (se kap. 5.1 ovan)

¹⁵⁶ Hemfridsbrott och olaga intrång undantaget (BrB 4:6).

¹⁵⁷ Sveriges Radio, Kulturnytt, *Näthat kan bli fridsbrott*.

ansågs att mannen som spridit en samlagsfilm föreställande honom själv och en kvinna varit likgiltig inför risken att mottagaren kunde komma att sprida filmen vidare. Föreligger en sådan risk, och gärningsmannen inte vidtagit några förebyggande åtgärder, anser jag det vara rimligt att ge domstolen möjlighet att döma även personen som börjat sprida bilden i mindre skala.

Eventuella nya bestämmelser av detta slag skulle göra sig bäst i brottsbalkens 4 kap. om brott mot frihet och frid. Det skulle innebära att paragrafen skulle kunna konstrueras enligt kapitlets befintliga mönster med få åtalsbegränsningar och fängelse i straffskalan, och att samhället därigenom prioriterar upp de integritetskränkningar som olovligt spridande av privata bilder på internet innebär.

De bestämmelser om förtal som finns idag är värda att bevara, och fungerar väl i fall där den huvudsakliga kränkningen består i en kränkning av ära snarare än integritet. Då frids-, ärekränkings-, och sexualbrottsregleringarna avser att skydda enskilda från olika typer av kränkningar kommer de även fortsättningsvis fylla olika funktioner. Det kan också tänkas att reglerna kan användas parallellt i vissa fall. Det kan ju som ovan nämnts tänkas att en person anses fått både ära och integritet kränkt.

7.8.1 Krav på angivelse

I samband med att en ny reglering diskuteras är det viktigt att ställa sig frågan om huruvida brottet ska kräva målsägandens angivelse eller inte. Inte minst med anledning av hur olika denna typ av brott kan uppfattas av olika människor.

Å ena sidan är det viktigt att samhället sänder signalen att olovligt spridande av privata bilder inte får förekomma, å andra sidan kan det argumenteras för att offret själv borde få avgöra om han eller hon anser sig blivit kränkt eller inte. En person som inte anser sig ha blivit kränkt genom spridandet lär inte heller anmäla brottet. Det kan dock tänkas att exempelvis familjemedlemmar eller vänner väljer att anmäla brottet, vilket i teorin skulle kunna innebära att målet går till åtal om krav på angivelse saknas. Någon typ av olovlighetsrekvisit i paragrafen skulle dock göra att målsägandens medverkan i viss mån skulle krävas för att utreda huruvida spridningen skett olovligen eller inte. Således skulle utfallen bli liknande oavsett om brottet ställde krav på angivelse eller inte.

Jag anser att krav på angivelse med utrymme för åklagaren att åtala utan målsägandens angivelse om det anses påkallat ur allmän synpunkt är rimligt i fall av olovligt spridande av privata bilder på internet. Det ger yttrandefriheten större utrymme än för dagens ärekränkingsbrott och följer dessutom de mönster som finns i kapitlet om brott mot frihet och frid, då exempelvis ofredande och kränkande fotografering är angivelsebrott enligt denna modell.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

Otryckta källor

Mejlkonversation med Per Claréus, justitieminister Beatrice Asks pressekreterare (2014-05-13)

Tryckta källor

Svensk författningssamling

SFS 1942:740, Rättegångsbalk

SFS 1949:105, Tryckfrihetsförordning

SFS 1962:700, Brottsbalk

SFS 1974:152, Regeringsform

SFS 1991:1469, Yttrandefrihetsgrundlag

SFS 1998:204, Personuppgiftslag

Statens offentliga utredningar

SOU 1997:39, Integritet • Offentlighet • Informationsteknik

SOU 1997:49, Grundlagsskydd för nya medier

SOU 2002:18, Personlig integritet i arbetslivet

SOU 2006:96, Ett nytt grundlagsskydd för tryck- och yttrandefriheten?

SOU 2007:22, Skyddet för den personliga integriteten – kartläggning och analys

SOU 2008:3, Skyddet för den personliga integriteten – bedömningar och förslag

SOU 2010:68, Ny yttrandefrihetsgrundlag? (Delbetänkande, Yttrandefrihetskommittén)

SOU 2013:39, Europarådets konvention om it-relaterad brottslighet

Departementsserien

DS 2011:1, Olovlig fotografering

Propositioner

Prop. 2004/05:45, En ny sexualbrottslagstiftning

Prop. 2013/14:47, Några ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område

Utländskt offentligt tryck

Finland

RP 184/1999: *Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till revidering av straffbestämmelserna om kränkning av integritet och frid samt om ärekränkning*

RP 19/2013: *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av strafflagen, 10 kap. 7 § i tvångsmedelslagen och 5 kap. 9 § i polislagen*

Kalifornien

California Senate Bill no. 255 (2013)

California Senate Bill no. 1255 (2014)

New Jersey

New Jersey Senate Bill no. 793 (2014)

Övrigt

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG av den 25 november 2009 om ändring av direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster

European Treaty Series no. 185: Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter: Allmänna kommentarer nr 34 till Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter

Litteratur

Asp, Petter: ”Grader av kränkning – våldtäkt eller sexuellt tvång?” *Juridisk Tidskrift* nr. 1 2008/2009

Asp, Petter & Ulväng, Magnus: ”Tvång, utnyttjande och kriminalisering av sexköp”. I: *Josefs resa, Vänbok till Josef Zila*. Red. Asp & Lernestedt, Iustus, Uppsala (2007)

Berggren m.fl.: *Brottsbalken – En kommentar* (1 januari 2014, Zeteo)

Carlsson, Bengt & Jacobsson, Andreas: *Om säkerhet i digitala ekosystem*, Studentlitteratur, Lund (2012)

Holmberg m.fl.: *Grundlagarna* (1 januari 2012, Zeteo)

Kronqvist, Stefan: *Brott och digitala bevis*, Norstedts Juridik, Stockholm (2013)

Nilsson, Göran: *Lexino Brottsbalken* (1 mars 2014, Karnov)

Reid, Sue Titus: *Criminal law – the essentials*, Oxford University Press inc., New York (2009)

Reimers, Elisabet: ”Integritetsskyddet i regeringsformen”, *SvJT* 2009 s. 435

Schultz, Mårten: "Förtal och integritet", Juridisk publikation 2/2012

Schultz, Mårten: *Näthat – Rättigheter och möjligheter*, Karnov Group, Stockholm (2013)

Träskman, Per Ole: "Sexuella och andra (farliga) förbindelser samt försök därtill. Legalitetsprincipen och köp av sexuella tjänster". I: *Festskrift till Suzanne Wennberg*. Red. Heuman, Leijonhufvud & Norée. Norstedts Juridik, Stockholm (2009)

Waaben, Knud: *Strafferettens specielle del*, Thomson A/S, Köpenhamn (1999)

Elektroniska källor

Aftonbladet, "Domen – ett moraliskt haveri":

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/oisincantwell/article17698739.ab> (2014-04-03)

Aftonbladet, *Det ska bli lättare att döma näthatare*:

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/brottochstraff/article18477458.ab> (2014-05-13)

Aftonbladet, *Rättsexpert: Det är djupt kränkande*:

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17698730.ab> (2014-04-03)

Brå, *Brå kartlägger polisanmälda hot och kränkningar på internet*:

<http://www.bra.se/bra/nytt-fran-bra/arkiv/nyheter/2013-11-14-bra-kartlagger-polisanmalda-hot-och-krankningar-pa-internet.html> (2014-05-04)

Dagens juridik, *Hovrättens domskäl om hur synen på sexlivet har förändrats borde inte få skrivas utan robust stöd*:

<http://www.dagensjuridik.se/2013/10/hovrattens-domskal-om-hur-synen-pa-sexlivet> (2014-05-06)

Datainspektionen, *Ordlista*: <http://www.datainspektionen.se/ordlista> (2014-03-17)

Digital media law project, *About digital media law project*:

<http://www.dmlp.org/about-digital-media-law-project> (2014-05-06)

Digital media law project, *California defamation law*:

<http://www.dmlp.org/legal-guide/california-defamation-law> (2014-05-04)

Digital media law project, *Defamation*: <http://www.dmlp.org/legal-guide/defamation> (2014-05-04)

Digital media law project, *Fair report privilege*: <http://www.dmlp.org/legal-guide/fair-report-privilege> (2014-05-04)

Digital media law project, *Neutral report privilege*:

<http://www.dmlp.org/legal-guide/neutral-report-privilege> (2014-05-04)

Digital media law project, *New Jersey defamation law*:

<http://www.dmlp.org/legal-guide/new-jersey-defamation-law> (2014-05-04)

Digital media law project, *Substantial truth*: <http://www.dmlp.org/legal-guide/substantial-truth> (2014-05-04)

Digital media law project, *What is a defamatory statement*:
<http://www.dmlp.org/legal-guide/what-defamatory-statement> (2014-05-04)

Genusfolket, *Förtalsdom räcker inte mot sexuell kränkning*:
<http://www.politism.se/genusfolket/fortalsdom-racker-inte-mot-sexuell-krankning/> (2014-04-03)

Haaretz, *Israel bans posting nude photos, sex films online*:
<http://www.haaretz.com/news/national/1.567356>, (2014-04-25)

Library of Congress, *Israel: Prohibition of Online Distribution of Sexual Images Without Consent*:
http://www.loc.gov/lawweb/servlet/lloc_news?disp3_l205403826_text,
(2014-04-25)

Myndigheten för radio och TV, *Utgivningsbevis för databaser*:
<http://www.radioochtv.se/Tillstand-och-registrering/Internet/Utgivningsbevis/> (2014-03-24)

Nationalencyklopedin, uppslagsord ”Injurie”:
<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/injurie> (2014-04-15)

Nationalencyklopedin, uppslagsord ”Integritet”:
<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/integritet/212289> (2014-03-17)

New Jersey Courts, *The criminal justice process*:
<http://www.judiciary.state.nj.us/criminal/crproc.htm> (2014-04-22)

New York Times, *Rutgers Webcam-Spying Defendant Is Sentenced to 30-Day Jail Term*: <http://www.nytimes.com/2012/05/22/nyregion/rutgers-spying-defendant-sentenced-to-30-days-in-jail.html?pagewanted=1> (2014-05-03)

Post- och telestyrelsen, *Öppet internet*:
<http://www.pts.se/sv/Privat/Internet/Oppet-internet/> (2014-03-26)

Regeringen, *Sverige försvarar ett öppet internet och skriver inte under på WCIT 12 i Dubai*: <http://www.regeringen.se/sb/d/16659/a/205960> (2014-03-26)

Riksdagen, *Betänkande 2013/14:KU17 Några ändringar på tryck- och yttrandefrihetens område*: <http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utskottens-dokument/Betankanden/Arenden/201314/KU17/>. (2014-05-12)

Senator Anthony Cannella's hemsida, *Sen. Cannella Introduces New Legislation to Combat Revenge Porn*: <http://district12.cssrc.us/content/sen-cannella-introduces-new-legislation-combat-revenge-porn> (2014-04-22)

Språktidningen, *Veckans nyord: hämndporr*:
<http://spraktidningen.se/blogg/veckans-nyord-hamndporr> (2014-05-05)

Sveriges Radio, *Kulturnytt, Näthat kan bli fridsbrott*:
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=5437828>
(2014-05-13)

Wikipedia, *Revenge porn*: http://en.wikipedia.org/wiki/Revenge_porn
(2014-05-05)

Åklagarmyndigheten, *RättsPM 2012:1 – Förtal och förolämpning*:
<http://www.aklagare.se/PageFiles/6029/R%C3%A4ttsPM%20F%C3%B6rtal%20och%20f%C3%B6rol%C3%A4mpning.pdf> (2014-03-26)

Rättsfallsförteckning

Svenska rättsfall

Göta Hovrätt, mål B 2417-13

Göta hovrätt, mål T 107-13

Göteborgs tingsrätt, mål B 705-13.

Hovrätten över Skåne och Blekinge, mål B 570-11

Lunds tingsrätt, mål B 4134-13

NJA 1992 s. 594

NJA 2008 s. 946

RH 2004:40

RH 2002:71

Svea Hovrätt, mål B 6489-06

Svea Hovrätt, mål B 6821-09

Uppsala tingsrätt, mål B 411-07

Danska rättsfall

U.1999.177V

TfK2005.709/1

Europadomstolen

Lahtonen v. Finland, 17.01.2012